

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ewaluacja zewnętrzna lokalnej strategii rozwoju

Stowarzyszenia „Czarnorzecko-Strzyżowska Lokalna Grupa Działania”

connected_{ness}

Warszawa, 2022

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania.

1. Na podstawie ankiet, rozmów z mieszkańcami oraz zainteresowanymi grupami w badanej LGD ustalono trzy główne cele działań. Pierwszy cel ogólny stanowiło *„Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru objętego LSR, dzięki wykorzystaniu lokalnych walorów i zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i geograficznych”*. W jego ramach podjętych zostało szereg przedsięwzięć, mających promować region, jako turystyczne miejsce „Na weekend”. Założeniem drugiego celu ogólnego było *„Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru objętego LSR poprzez rozwój przedsiębiorczości i wzrost aktywności zawodowej”*. Stosunkowo wysokie bezrobocie w regionie, przy jednoczesnym mniejszym potencjale dla dużego przemysłu, skutkowało potrzebą inwestycji w przedsiębiorczość indywidualną i aktywizację mieszkańców. Trzeci cel natomiast określony został, jako *„Wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez podnoszenie świadomości i aktywności społecznej zmierzające do budowania systemów wartości opartych o poczucie identyfikacji z obszarem”*. W tym zakresie przede wszystkim postawiono na rozwój aktywności społeczności lokalnej – większe zaangażowanie w centra kultury, zajęcia edukacyjne dla dzieci, czy wspieranie organizacji pozarządowych.
2. LGD określiła wszystkie osoby bezrobotne, jako grupę defaworyzowaną, która szczególnie narażona jest na wykluczenie społeczne. Konieczność działania w celu wsparcia osób bezrobotnych jest zbieżna bezpośrednio i pośrednio z celami LGD, które zostały przedstawione w LSR. Czynniki związane z trudnością w znalezieniu pracy, szczególnie przez młodych ludzi z konkretnymi aspiracjami zawodowymi, może przekładać się na odpływ z gmin osób w wieku produkcyjnym, a także zmniejszającą się ilość dzieci. W większości gmin ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w latach 2015 – 2020 wyraźnie spadła. Jednocześnie wzrost ilości osób w wieku poprodukcyjnym może w dłuższej perspektywie stać się istotną kwestią dla badanego LGD. Kwestia ta nie wybrzmiała wyraźnie wśród kluczowych problemów podnoszonych w LSR.
3. Badane wskaźniki, które mają na celu zweryfikować zmiany w regionie i pośrednio świadczyć o realizacji celów na przestrzeni ostatnich lat prezentują oczekiwaną, wzrostową tendencję. Zwraca tutaj uwagę, przede wszystkim, wzrost wskaźnika G w latach 2018 – 2022 we wszystkich gminach LGD, jak również wzrost wydatków gmin na mieszkańców. Niezwykle istotną i ważną odnotowania kwestią jest fakt, że gminy badanej LGD w latach 2015 – 2020 zanotowały wzrost ilości podmiotów gospodarki narodowej. Odnotowano również wzrost zatrudnienia w regionie – także wśród kobiet. Tendencja ta wiąże się jednocześnie z malejącą ilością osób zarejestrowanych, jako bezrobotne.

Wskaźniki te są o tyle istotne, że są bezpośrednio związane z drugim celem założonym w LSR, mówiącym o potrzebie aktywizacji przedsiębiorczości i wzroście zatrudnienia.

4. Poziom realizacji poszczególnych celów jest zadowolający. Cele główne wspierane przez szczegółowo zaplanowane przedsięwzięcia zmierzają w stronę finalizacji. Zwiększeniu nastąpiła atrakcyjność turystyczna mierzona poprzez ilość oddanych do użytku szlaków turystycznych, liczbę osób korzystających z infrastruktury turystycznej, a także osób uczestniczących w imprezach promujących badany obszar LGD. Co ważne, zmiany te nie tylko widoczne są na poziomie statystyk w realizacji celów, lecz także dostrzegane są przez mieszkańców. Dali oni temu wyraz w ankiecie, gdzie ponad połowa (ze 109 ankietowanych) potwierdziła pozytywny trend w zakresie zwiększenia się ruchu turystycznego w regionie. Jednym z najbardziej dostrzeganych i wspomnianych jest inwestycja związana z otwarciem siłowni plenerowych – otwarcie 24 miejsc rekreacji na świeżym powietrzu jest dostrzegalnym efektem zmian w infrastrukturze.
5. Również cele związane z przedsiębiorczością i aktywizacją mieszkańców w tym zakresie przebiegają w adekwatny sposób. W obecnym momencie w większości przypadków wskaźniki poszczególnych, planowanych przedsięwzięć z tego zakresu zostały osiągnięte, co świadczy o efektywności działań w zakresie dysponowania przeznaczonymi na ten cel środkami. Na terenie gminy powstały nowe miejsca pracy, jak również spadła ilość zarejestrowanych osób bezrobotnych. Na terenie gmin LGD powstały zakłady pracy, głównie w sektorze usług. Również osoby ankietowane, pytane o ich spostrzeganie zmian na przestrzeni lat, w znaczącej większości (ponad 70%) potwierdzają powstanie nowych miejsc pracy oraz ogólnej poprawy sytuacji na rynku pracy. Oczywiście, trend związany ze spadkiem bezrobocia i wzrostem możliwości zatrudnienia jest dostrzegalny w całej Polsce, co jednak nie zmienia faktu, że badana LGD efektywnie wykorzystuje tę koniunkturę.
6. Największym zainteresowaniem cieszyły się nabory w zakresie dofinansowania przedsiębiorczości. Zebrane informacje i wypowiedzi wskazują, że przedsiębiorczość jest ważnym obszarem dla mieszkańców badanej LGD. Ilość chętnych w pozyskaniu środków finansowych, przekraczała ilość możliwych wniosków, które mogły otrzymać dofinansowanie w ramach przeznaczonego na ten cel budżetu w kolejnych naborach. W kolejnym okresie programowania wspieranie przedsiębiorczości jest potrzebne, a działania mikro przedsiębiorców i małych firm są kluczem do aktywizacji mieszkańców. Kontynuacja podjętej strategii jest więc zasadna z tej perspektywy.
7. Wskaźniki realizacji celów i przedsięwzięć związanych z pobudzeniem aktywności społecznej również zmierzają w kierunku efektywnej ich finalizacji. Wyraźnie

wyróżnia się wskaźnik uczestnictwa nowych organizacji pozarządowych i osób fizycznych w programie LEADER (550%). Część przedsięwzięć nie zostało jeszcze zrealizowanych, ale są już w trakcie – np. budowa placu zabaw. Uczestnictwo organizacji pozarządowych jest wskazywane, jako wartę dalszego wspierania w przyszłości. Organizacje te posiadają wiedzę, kompetencje i motywację do efektywnego korzystania z pozyskanych budżetów. Dzięki takim umiejętnościom i wiedzy na temat lokalnych potrzeb, mają znaczny wkład w aktywizację grup społecznych z danego regionu.

8. Interesująco rozwinęły się również projekty współpracy. Zrealizowane działania związane z budową infrastruktury rekreacyjnej, jak również międzynarodowy projekt wymiany doświadczeń winiarskich stanowią o potencjale regionu do wykorzystywania podobnych możliwości. Wciąż toczą się jeszcze prace nad kolejnym projektem – budową placów zabaw -, które mają za cel również przybliżyć możliwość integracji i rozwoju kapitału ludzkiego.
9. W kontekście kolejnego okresu programowania, niezwykle obiecująco wyglądają informacje na temat wsparcia beneficjentów przez LGD. Wnioskodawcy w wysokim stopniu zaprezentowali w ankietach swoje zadowolenie i pozytywną opinię w zakresie pomocy ze strony biura. Te pozytywne wskazania odnoszą się do wszystkich etapów działania – zarówno informacji o możliwościach, przygotowania wniosków, jak i ostatecznego ich rozliczenia. Ankietowani nie zgłaszali również znaczących zastrzeżeń odnośnie procedur przyjmowania wniosków, czy też kryteriów, jakimi kierowano się w kontekście przyznawania środków. Takie spostrzeżenie działań może się przekładać na wyrażoną w ankiecie chęć korzystania ze wsparcia LGD w przyszłości.
10. Wnioski spływające do LGD charakteryzowały się dużą spójnością względem LSR. Był to jeden z głównych powodów, dla których realizacja projektów jest oceniana, jako efektywna. Drugim ważnym elementem jest również spostrzeżenie idące od pracowników LGD, że dostępnych środków do rozdysponowania było relatywnie niewiele. Fakt ten pozwolił na skuteczne zarządzanie całym procesem.

2. Spis treści

1. STRESZCZENIE NAJWAŻNIEJSZYCH WYNIKÓW BADANIA.	2
2. SPIS TREŚCI	5
3. OPIS PRZEDMIOTU BADANIA UWZGLĘDNIAJĄCY CELE I ZAKRES EWALUACJI.	6
4. OPIS METODOLOGII WRAZ Z OPISEM SPOSOBU REALIZACJI BADANIA.	8
5. OPIS WYNIKÓW BADANIA WRAZ Z ICH INTERPRETACJĄ.	9
5.1. OCENA LSR	9
OGÓLNA PREZENTACJA OBSZARU	9
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	13
ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	17
GRUPY DEFAWORYZOWANE	18
TURYSTYKA	22
OPIS CELÓW STRATEGII	23
5.2. REALIZACJA CELÓW STRATEGII	24
5.3. REALIZACJA PLANU DZIAŁANIA (BUDŻET)	43
5.4. PROJEKTY WSPÓŁPRACY	48
5.5. DZIAŁALNOŚĆ BIURA LGD	55
ROZDZIAŁ 6 ODPOWIEDZI NA PYTANIA BADAWCZE.	66
6.1. OCENA WPŁYWU NA GŁÓWNY CEL LSR	66
6.2. OCENA WPŁYWU NA KAPITAŁ SPOŁECZNY	67
6.3. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	67
6.4. TURYSTYKA I DZIEDZICTWO KULTUROWE	68
6.5. GRUPY DEFAWORYZOWANE	68
6.6. INNOWACYJNOŚĆ	69
6.7. PROJEKTY WSPÓŁPRACY	69
6.8. OCENA FUNKCJONOWANIA LGD	70
6.9. OCENA PROCESU WDRAŻANIA	70
6.10. WARTOŚĆ DODANA PODEJŚCIA LEADER	71
7. PODSUMOWANIE. WNIOSKI I REKOMENDACJE.	72
8. SPIS TABEL I WYKRESÓW.	74
9. ANEKSY TWORZONE W TOKU REALIZACJI BADANIA.	76

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

Raport jest efektem badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przez Spółkę Conectedness przy merytorycznym wsparciu Fundacji Socjometr. Przedmiotem badania była ewaluacja procesu wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność prowadzonego przez Lokalną Grupę Działania w okresie programowania Unii Europejskiej 2014-2020.

Spółka Conectedness jest podmiotem, który specjalizuje się między innymi w przygotowywaniu dokumentów ewaluacyjnych i strategicznych, natomiast Fundacja Socjometr jest niezależnym podmiotem specjalizującym się w badaniach społecznych, który spełnia wymogi stawiane ewaluatorom zewnętrznym określone w Wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 5/3/2017 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Głównym celem badania ewaluacyjnego było zgromadzenie szerokiego zestawu danych, które pozwalają na wszechstronną ocenę całego procesu przygotowania i wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Kluczową kwestią jest tu z całą pewnością odpowiedź na pytanie czy oceniany dokument strategiczny trafnie diagnozował potrzeby mieszkańców obszaru LGD oraz jego potencjał rozwojowy. Na tej podstawie możliwe jest formułowanie wniosków na temat zakresu ewentualnego wpływu Lokalnej Grupy Działania na rozwój lokalnej społeczności.

Szczegółowe cele badania zostały sformułowane na podstawie wspomnianych powyżej Wytycznych wydanych w 2017 roku przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Skupiały się one w kilku obszarach tematycznych, w ramach których postawiono pytania badawcze.

Obszary badań oraz przypisane do nich pytania badawcze:

1. Ocena wpływu na główny cel LSR
 - a. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane

- a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- b. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- c. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
6. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
7. Projekty współpracy
 - a. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
 - b. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?
8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Ocena procesu wdrażania
 - a. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
 - b. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
 - c. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
 - d. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?
10. Wartość dodana podejścia LEADER
 - a. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
 - b. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
 - c. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
 - d. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Szczegółowe obszary działań, które były poddawane ocenie:

1. Działalność biura LGD, w tym w szczególności jakość i efektywność świadczonego doradztwa dla wnioskodawców (rzeczywistych i potencjalnych) oraz beneficjentów.
2. Realizacja planu komunikacji, rozpoznawalność LGD, wymiana informacji z mieszkańcami obszaru oraz jakość podejmowanych działań komunikacyjnych.
3. Realizacja rzeczowo-finansowa Lokalnej Strategii Rozwoju.
4. Funkcjonowanie organów LGD.
5. Działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej oraz włączenia społecznego (w szczególności wsparcie udzielone przedstawicielom grupy defaworyzowanej).
6. Działania LGD w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz turystyki i dziedzictwa kulturowego.
7. Promowanie innowacyjności na obszarze objętym LSR.
8. Realizacja projektów współpracy.

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.

Badanie ewaluacyjne zostało przeprowadzone w pierwszej połowie 2022 roku. W jego ramach poddano analizie dwie grupy danych:

1. Dane zastane, w tym:
 - a. dane ze statystyk publicznych,
 - b. dane gromadzone przez Lokalną Grupę Działania w ramach monitoringu,
2. Dane wywołane, w tym:
 - b. dane zebrane za pomocą technik jakościowych,
 - c. dane zebrane za pomocą technik ilościowych.

Dane pochodzące ze statystyk publicznych dostarczyły wysoce obiektywnych informacji na temat zmian na obszarze LGD, które dokonały się w okresie realizacji ocenianej Strategii RLKS. Dane te dotyczyły między innymi zjawisk demograficznych, rynku pracy, lokalnej gospodarki oraz sytuacji społecznej. Wszystkie te dane zostały zaprezentowane w tabelach lub na wykresach. Szczegółowy wykaz ilustracji zawartych w raporcie, który umieszczony jest na jego końcu pozwala na szybkie zapoznanie się z zakresem poddanych analizie danych, które pochodziły z Głównego Urzędu Statystycznego.

Lokalne Grupy Działania gromadzą istotne dane na temat procesu wdrażania Strategii RLKS, które musiały być poddane analizie. Wśród tych danych należy wskazać w szczególności informacje o prowadzonych naborach, dane o postępie rzeczowo-finansowym, wskaźniki realizacji planu komunikacji oraz dane dotyczące doradztwa. Analiza tej kategorii danych zastanych pozwoliła na ocenę skuteczności działań prowadzonych przez LGD oraz wskazała, w których obszarach działalność LGD pokrywała się ze zmianami na obszarze objętym LSR sugerowanymi przez wyniki analizy danych pochodzących z GUS.

Badacze przeprowadzili również badania jakościowe. Obejmowały one wywiady z pracownikami LGD oraz wywiady z przedstawicielami jego organów – Zarządu i organu decyzyjnego (Rady). Rozmowy te odegrały istotną rolę w procesie powstawania raportu. Pozwoliły one na pogłębienie wiedzy na temat przebiegu procesu wdrażania LSR, rozpoznanie problemów pojawiających się w jego trakcie oraz sposobu reagowania na nie przez przedstawicieli Lokalnej Grupy Działania.

W ramach ewaluacji zewnętrznej zbierano także dane ilościowe. Przygotowano dwa kwestionariusze ankiety. Pierwszy z nich kierowany był do mieszkańców obszaru objętego Strategią RLKS, a drugi do beneficjentów wsparcia osób i przedstawicieli organizacji, które realizowały operacje w ramach jej wdrażania. Zastosowano technikę CAWI (*computer-assisted web interview*), co oznacza, że ankieta przeprowadzona została za pomocą platformy internetowej. Za dystrybucję linka do ankiety odpowiedzialni byli pracownicy Lokalnej Grupy Działania.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Ocena LSR

Ogólna prezentacja obszaru

Obszar objęty LSR znajduje się na terenie województwa podkarpackiego. Swoim zasięgiem obejmuje sześć gmin, zajmujących łączny obszar 506,2 km².

Trzy gminy należą do powiatu strzyżowskiego: Frysztak, Strzyżów, Wiśniowa a trzy gminy należą do powiatu krośnieńskiego: Korczyna, Krościenko Wyżne, Wojaszówka.

Poszczególne gminy różnią się pod względem zajmowanej powierzchni. Największą gminą jest gmina Strzyżów (140,23 km²), następnie w kolejności: Korczyna (92,44 km²), Frysztak (90,51 km²), Wojaszówka (83,40 km²), Wiśniowa (83,29 km²) oraz Krościenko Wyżne (16,33 km²). Pod względem administracyjnym 5 gmin obszaru to gminy wiejskie, natomiast szósta gmina Strzyżów jest gminą miejsko-wiejską.

Rysunek 1 Mapa obszaru działania Stowarzyszenia Czarnorzecko-Strzyżowska LGD

W 2015 roku liczba ludności objętej badaniem LSR wynosiła 65 475 osób, a w roku 2020 już 64 951, co oznacza całościowy spadek liczby ludności o 541 mieszkańców. Warto jednak zauważyć, że tendencja ta dotyczy gmin Frysztak (mniej o 199 osób) oraz Strzyżów (mniej o 257 osób). Pozostałe gminy natomiast zanotowały wzrost liczby mieszkańców. Najwięcej osób przybyło w gminie Wojaszówka (wzrost o 113 osób). Szczegóły zawarte są w poniższej tabeli.

Ludność w gminach wchodzących w skład LGD						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Korczyna (2)	11 109	11 146	11 179	11 212	11 207	11 143
Krościenko Wyżne (2)	5 570	5 570	5 610	5 645	5 613	5 601
Wojaszówka (2)	9 247	9 263	9 325	9 323	9 329	9 360
Frysztak (2)	10 537	10 503	10 467	10 409	10 361	10 338
Strzyżów (3)	20 778	20 789	20 754	20 739	20 677	20 521
Wiśniowa (2)	8 234	8 184	8 122	8 048	7 999	7 988

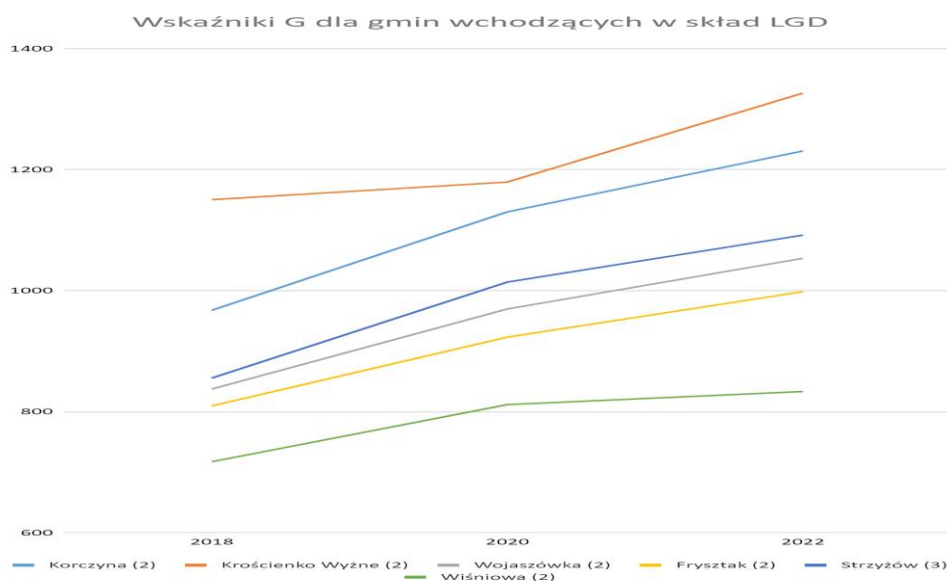
Tabela 1 Ludność w gminach wchodzących w skład LGD

W dalszej analizie warto przyjrzeć się dochodom gmin. Obrazują one pośrednio dochodowość mieszkańców, jak również poziom rozwoju sektora gospodarczego. Wyrazem zdolności dochodowej gmin jest wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, czyli tzw. **wskaźnik G**, który stanowi podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od środków transportowych, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, wpływów z opłaty skarbowej, wpływów z opłaty eksploatacyjnej, udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy.

W przypadku opisywanego LGD we wszystkich gminach można zaobserwować wzrost wskaźnika G. Tendencja ta jest wyraźna i wskazuje na stały wzrost w tym obszarze. Największy wzrost w porównaniu z rokiem 2018 zanotowała gmina Korczyna (o 263,31), a najmniejszy gmina Wiśniowa (115,98). Najwyższym wskaźnikiem G może pochwalić się natomiast gmina Krościenko Wyżne (1326,54).

Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD			
	2018	2020	2022
Korczyna (2)	967,62	1130,23	1230,93
Krościenko Wyżne (2)	1150,36	1179,56	1326,54
Wojaszówka (2)	837,5	969,81	1053,41
Frysztak (2)	809,57	923,22	998,44
Strzyżów (3)	855,57	1014,2	1091,76
Wiśniowa (2)	717,32	811,76	833,3

Tabela 2 Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD

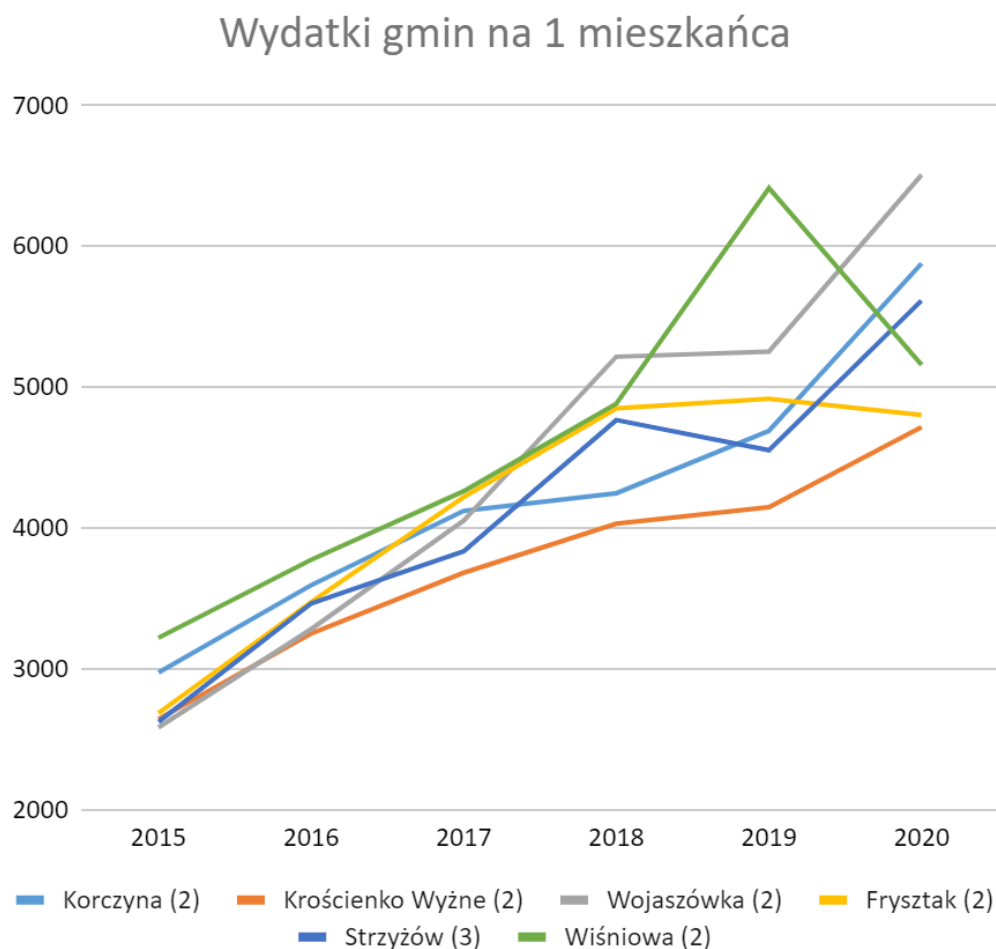

Wykres 1 Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD

W kontekście wydatków gmin w latach 2015 – 2020 warto odnotować tendencję wzrostową z wahaniami dotyczącymi głównie ostatniego badanego okresu (2020r.) Co istotne, wskaźnik wydatków na 1 mieszkańca w badanym LGD wzrósł w większości gmin i jest obecnie najwyższy w Wojaszówce (6506,17). Warto odnotować jednocześnie spadki wydatków w gminach Frysztak oraz Wiśniowa w porównaniu z rokiem 2019. Szczególnie w tej ostatniej gminie, spadek ten był wyraźny i wyniósł 1255,51. Szczegóły obrazują zamieszczone poniżej tabela oraz wykres.

Wydatki gmin na 1 mieszkańca						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Korczyna (2)	2 974,34	3 593,47	4 119,98	4 246,08	4 688,00	5 876,71
Krościenko Wyżne (2)	2 643,61	3 249,99	3 681,50	4 030,35	4 147,20	4 714,64
Wojaszówka (2)	2 584,16	3 281,67	4 051,83	5 215,02	5 251,54	6 505,17
Frysztak (2)	2 685,01	3 472,52	4 219,23	4 848,88	4 917,06	4 802,20
Strzyżów (3)	2 624,23	3 463,19	3 834,23	4 765,79	4 551,13	5 613,01
Wiśniowa (2)	3 219,98	3 773,86	4 260,89	4 882,50	6 412,60	5 157,09

Tabela 3 Wydatki gmin na 1 mieszkańca

Wykres 2 Wydatki gmin na 1 mieszkańca

Dodatkowe informacje przynoszą dane z gmin odnoszące się do ich budżetów, wydatków oraz istniejących podmiotów gospodarki narodowej.

Największe dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowała w 2020 roku gmina Korczyna (1906,53zł) a najniższe gmina Frysztak (1136,94zł). Jednocześnie budżet gmin najwyraźniej w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest zasilany przez fundusze europejskie w gminie Wojaszówka (804,11zł). Najmniej w tym zakresie korzysta gmina Krościenko Wyżne (47,26zł). Również gmina Wojaszówka wydaje ogółem najwięcej w przeliczeniu na 1 mieszkańca (6503,78zł). Gmina Krościenko Wyżne natomiast jest wśród badanych gmin liderem, jeśli chodzi o funkcjonujące podmioty gospodarki narodowej w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności (1007 podmiotów w rejestrze REGON).

Gmina	Wybrane dane gmin obszaru LGD w roku 2020			
	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca	Środki w budżecie gminy na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych [zł] na 1 mieszkańca	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności
Korczyna (2)	1 906,53	206,87	5 895,16	816,00
Krościenko Wyżne (2)	1 807,64	47,26	4 720,53	1 007,00
Wojaszówka (2)	1 523,46	804,11	6 503,78	744,00
Frysztak (2)	1 136,94	89,02	4 809,17	706,00
Strzyżów (3)	1 752,94	625,31	5 638,45	834,00
Wiśniowa (2)	1 160,44	69,88	5 149,34	676,00

Tabela 4 Wybrane dane gmin obszaru LGD w roku 2020

Przedsiębiorczość

Całościowa diagnoza wskazana w LSR pokazuje, że badany obszar LGD ma swój potencjał wynikający szczególnie z wysokiego odsetku osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Jednocześnie istotnym czynnikiem utrudniającym skorzystanie z tego potencjału był wyższy niż w całym województwie poziom bezrobocia. Działania w tym zakresie związane ze wzrostem atrakcyjności regionu, jak również aktywacja mikroprzedsiębiorczości miały wpłynąć na poprawę w tym obszarze. Poszczególne wskaźniki z obszaru przedsiębiorczości wskazują na oczekiwany kierunek zmian, choć nie jest on równomierny w poszczególnych gminach.

W tym kontekście istotnym parametrem jest ilość osób pracujących. Dane wskazują na ogólny wzrost zatrudnienia we wszystkich gminach badanego LGD z wyjątkiem gminy Frysztak (spadek o 8 osób). Najwyższy wzrost zatrudnienia nastąpił natomiast w Strzyżowie i osiągnął w 2020 roku liczbę 3645 osób pracujących. Warto odnotować również, że we wszystkich gminach nastąpił wzrost zatrudnienia wśród kobiet.

Gmina	Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Korczyna (2)	715	844	284	352	431	492
Krościenko Wyżne (2)	423	454	174	201	249	253
Wojaszówka (2)	579	766	258	373	321	393
Frysztak (2)	880	872	382	349	498	523
Strzyżów (3)	3 177	3 645	1 301	1 513	1 876	2 132
Wiśniowa (2)	606	697	288	375	318	322

Tabela 5 Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD

Istotnym wskaźnikiem ukazującym zmiany w zakresie przedsiębiorczości jest liczba osób zarejestrowanych, jako bezrobotne. W 2014 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wynosiła w badanym LGD 12,4%, co było wynikiem wyższym niż średnia dla województwa (10,2%). Wskazywane w LSR działania mające na celu aktywizację osób młodych i bezrobotnych, a także zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu mogły wpłynąć na korzystną tendencję zmian w tym obszarze.

Porównywane dane z lat 2015 – 2020 wskazują na korzystną tendencję - wyraźny spadek udziału bezrobotnych wśród ludności badanego LGD zarówno w poszczególnych gminach, jak i ze względu na płeć. Najniższy wskaźnik bezrobocia w odniesieniu do liczby ludności w wieku produkcyjnym osiągnęły gminy Korczyna oraz Krościenko Wyżne (obie zmniejszyły wskaźnik do poziomu 3,1). Natomiast najwyższy wskaźnik obecnie dotyczy gmin Wiśniowa (11,3) oraz Frysztak (11,1). Warto jednak zaznaczyć, że również w obu tych gminach udział bezrobotnych w liczbie ludności spadł w ciągu ostatnich 5 lat. Gmina Frysztak zanotowała tu najwyższy spadek wskaźnika – o 4,8.

Pomimo pozytywnych zmian udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminach Frysztak, Strzyżów i Wiśniowa pozostaje na wyraźnie wyższym poziomie niż w pozostałych trzech gminach badanego LGD.

Gmina	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Korczyna (2)	7,1	3,1	6,0	2,6	8,4	3,6
Krościenko Wyżne (2)	6,3	3,1	6,1	2,5	6,7	3,9
Wojaszówka (2)	6,9	3,9	5,6	3,3	8,5	4,5
Frysztak (2)	15,9	11,1	13,2	8,8	19,2	14,0
Strzyżów (3)	12,9	8,9	12,5	8,3	13,4	9,6
Wiśniowa (2)	14,4	11,3	13,0	9,9	16,1	12,9

Tabela 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

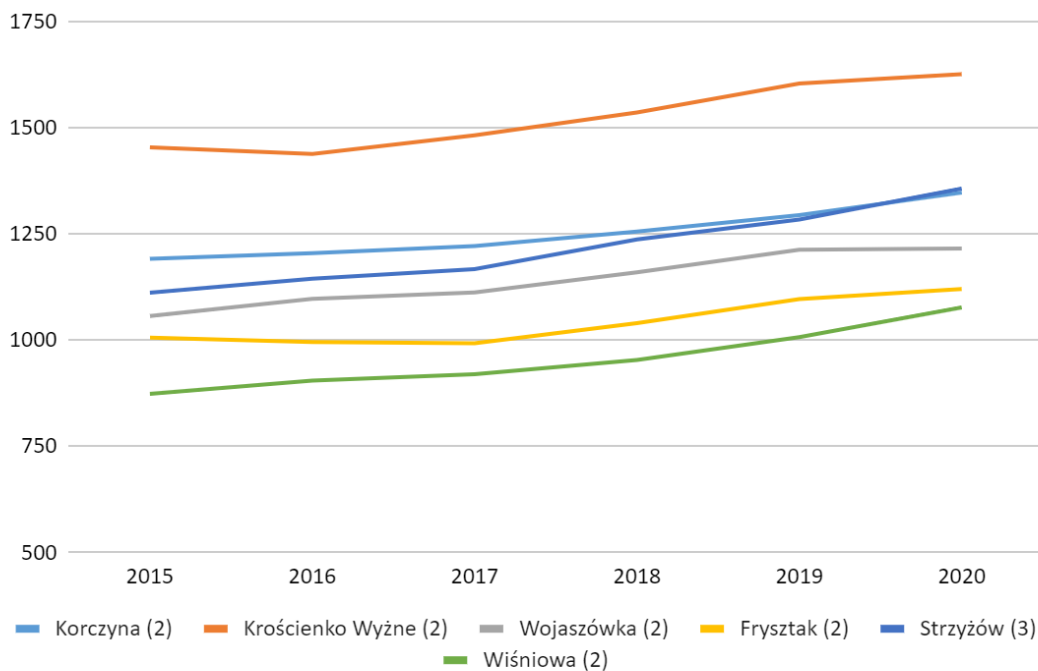
W kontekście podmiotów gospodarki narodowej dane z LSR koncentrują się głównie na opisie istniejących branż oraz ewentualnym potencjale regionu. Przytoczone dane wskazują, że na badanym obszarze występuje mniejsza liczba podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy osób w stosunku do średniego poziomu w województwie podkarpackim (1178 / 10 tysięcy osób).

Poniższe dane dla badanego LGD wskazują jednak jednoznacznie na stopniowy wzrost w tym obszarze. Najwyższą ilość podmiotów gospodarki narodowej posiada obecnie w tym regionie gmina Krościenko Wyżne (1624,90) a najniższą wciąż gmina Wiśniowa (1076,10). Największym przyrostem natomiast może pochwalić się gmina Strzyżów, gdzie w porównaniu z 2015 rokiem omawiany poziom wzrósł o 244,70.

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Korczyna (2)	1 190,60	1 203,90	1 220,20	1 254,40	1 293,40	1 346,10
Krościenko Wyżne (2)	1 452,90	1 436,80	1 481,10	1 534,50	1 602,70	1 624,90
Wojaszówka (2)	1 055,90	1 096,10	1 111,10	1 158,60	1 211,90	1 214,70
Frysztak (2)	1 005,20	994,80	991,60	1 038,90	1 095,70	1 119,50
Strzyżów (3)	1 110,90	1 143,70	1 166,10	1 236,20	1 283,00	1 355,60
Wiśniowa (2)	872,5	904	919,2	952,3	1 006,40	1 076,10

Tabela 7 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Wykres 3 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

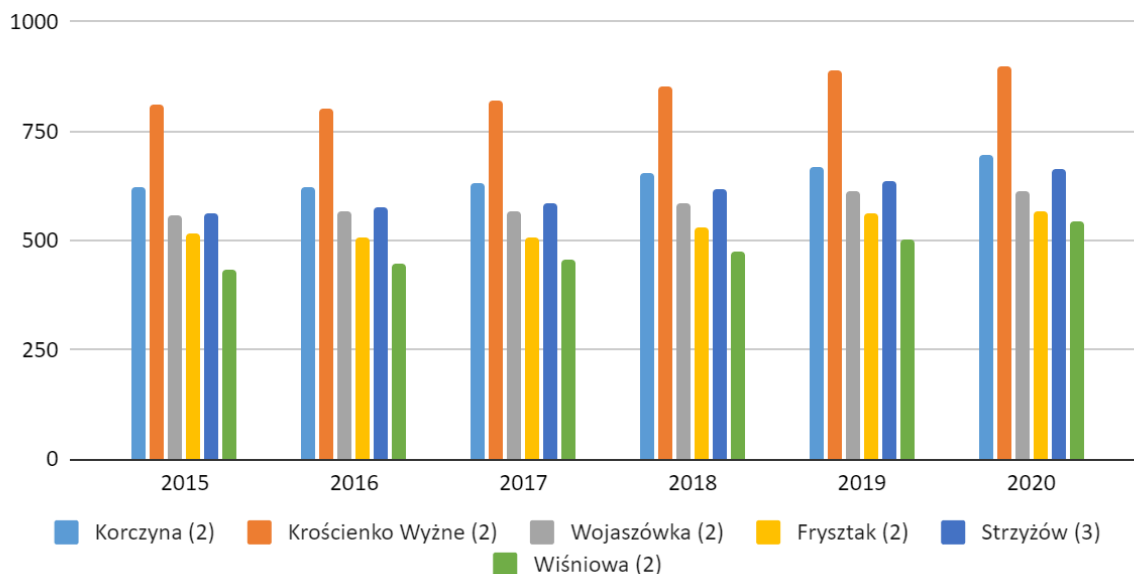
Istotnym wskaźnikiem w kontekście zakładanego przez badaną LDG wsparcia przedsiębiorczości jest ilość osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tysięcy mieszkańców. Na przestrzeni lat 2015 – 2020 odnotowano na tym terenie stopniowy i stały wzrost w tym zakresie we wszystkich gminach objętych badaniem. Informacje z LSR podkreślają, że dominującymi sektorami są usługi handlowe, naprawa samochodów oraz branża remontowo budowlana. Jednak sygnały pozytywnego trendu i potencjału dostrzegane i opisywane w LSR odnoszą się do obszaru nowych technologii - informatycznych i internetowych.

Obecnie gminą z najwyższym wskaźnikiem osób fizycznych prowadzących firmy jest Krościenko Wyżne (898 osób). Na drugim biegunie znajduje się gmina Wiśniowa z 546-oma przedsiębiorcami, jednak jest to jednocześnie gmina, gdzie doszło do największego wzrostu ilości osób prowadzących działalność gospodarczą w badanym okresie (wzrost o 111 osób).

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Korczyna (2)	624	624	630	654	669	694
Krościenko Wyżne (2)	810	801	822	850	887	898
Wojaszówka (2)	556	565	567	584	612	613
Frysztak (2)	514	506	506	531	561	568
Strzyżów (3)	561	574	585	618	634	665
Wiśniowa (2)	435	448	454	475	503	546

Tabela 8 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców

Wykres 4 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców

Organizacje pozarządowe

Informacje zawarte w LSR na temat dużej aktywności społecznej mieszkańców potwierdzają dane na temat ilości formalnych i nieformalnych grup działających na terenie LGD. Warto zauważyć, że do przygotowywania LSR i opracowywania poszczególnych celów zaproszono organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, jak również lokalne grupy, które angażują w życie społeczne. Według podanych informacji sektor ten tworzy 85 zarejestrowanych organizacji pozarządowych a listę uzupełniają aktywnie działające 64 Ochotnicze Straże Pożarne i 56 Kół Gospodyń Wiejskich.

Poziom aktywności NGO jest dość zróżnicowany, lecz do tej pory organizacje pozarządowe w sposób aktywny włączyły się i podejmowały wiele przedsięwzięć z zakresu kultywowania dziedzictwa kulturowego, kulinarnego, dawnych tradycji i obyczajów.

Komentarze zamieszczone w LSR podkreślają również, że podmioty sektora społecznego uczestniczyły również aktywnie w działaniach LGD współpracując przy promocji działań Stowarzyszenia. Grupy nieformalne podejmują wiele inicjatyw, w tym: w zakresie wolontariatu, promocji zdrowia, profilaktyki, upowszechniania czytelnictwa, kultywowania tradycji i patriotyzmu.

Wnioski zawarte w LSR adekwatnie podkreślają wagę funkcji organizacji pozarządowych oraz wskazują na szansę, jaką jest kapitał społeczny tego regionu, które zdaniem autorów LSR może być czynnikiem warunkującym rozwój obszaru LSR, w tym także czynnikiem rozwoju gospodarczego.

Grupy defaworyzowane

Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych oraz konsultacji LGD określiła osoby bezrobotne, jako grupę defaworyzowaną, która szczególnie narażona jest na wykluczenie społeczne. Z racji tego, że problem bezrobocia jest rozległy i dotyczy większości grup wiekowych, LSR nie wyodrębnia podgrupy, która miałaby zostać w szczególny sposób objęta wsparciem. Co istotne, konieczność działania w celu wsparcia osób bezrobotnych jest zbieżna bezpośrednio i pośrednio z celami LGD, które zostały przedstawione w LSR – zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, aktywizacja przedsiębiorczości, czy podnoszenie świadomości i aktywności społecznej. LSR przedstawia adekwatną charakterystykę poszczególnych grup osób bezrobotnych w podziale na przedział wiekowy, która w skrócie przedstawiona jest poniżej.

Młodzi bezrobotni w wieku 18 - 25 lat - grupa posiadająca wiedzę motywację, lecz nie posiadająca doświadczenia. Mała liczba podmiotów gospodarczych oferującą nowoczesną myślą techniczną wpływa na chęć emigracji z regionu wysokokwalifikowanych kadr - osób młodych, mobilnych i wykształconych.

Osoby bezrobotne powyżej 25 a przed 50 rokiem życia – często mają wykształcenie i doświadczenie na rynku pracy jednak nie mogą znaleźć zatrudnienia na obszarze objętym LSR. Osoby te najczęściej posiadają rodziny, co ogranicza ich mobilność. Osoby te często obciążone są zobowiązaniami finansowymi, co w przypadku braku pracy może generować dalsze problemy.

Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia - osoby te mają problemy z powrotem na rynek pracy - dezaktualizacja kwalifikacji zawodowych, niechęć lub brak możliwości dostosowania się do nowych technologii. Osoby te również mniej aktywnie poszukują pracy oczekując na przyznanie różnego rodzaju świadczeń.

Wymienione w LSR czynniki związane z trudnością w znalezieniu pracy, szczególnie przez młodych ludzi z konkretnymi aspiracjami zawodowymi, może przekładać się na odpływ z gmin osób w wieku produkcyjnym, a także zmniejszającą się ilość dzieci. We wszystkich gminach ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (wyjątkiem jest gmina Krościenko-Wyżne) w latach 2015 – 2020 wyraźnie spadła. Jednocześnie wzrost ilości osób w wieku poprodukcyjnym może w dłuższej perspektywie stać się istotną kwestią dla badanego LGD. Kwestia ta nie znalazła się wśród pięciu kluczowych problemów (bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, problemy rodzin, niedostateczna infrastruktura pomocowa) podnoszonych w LSR. Szczegółowe dane dotyczące ludności znajdują się w poniższej tabeli.

Gmina	Ludność gmin w wieku:					
	Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Korczyna (2)	2 164	2 136	6 921	6 753	2 024	2 254
Krościenko Wyżne (2)	1 167	1 083	3 469	3 471	934	1 047
Wojaszówka (2)	1 781	1 723	5 777	5 730	1 689	1 907
Frysztak (2)	2 064	1 858	6 695	6 521	1 778	1 959
Strzyżów (3)	3 646	3 496	13 241	12 629	3 891	4 396
Wiśniowa (2)	1 606	1 480	5 192	5 018	1 436	1 490

Tabela 9 Ludność gmin wg wieku

Problem demograficzny na terenie badanej LGD zarysowuje się wyraźnie patrząc na ogólne saldo migracji. Niższe możliwości podjęcia pracy oraz konkurencyjność innych ośrodków, szczególnie dla osób rozpoczynających swoją karierę zawodową, może utrudniać poradzenie sobie z tym wyzwaniem. Tendencja spadkowa od 2016 roku utrzymuje się w gminach Frysztak oraz Wiśniowa a od 2018 roku zaczęła zarysowywać się w pozostałych gminach. Wyjątkiem jest gmina Wojaszówka, która poza 2018 rokiem notuje wzrost w zakresie salda migracji.

Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD					
Nazwa gminy/rok	2016	2017	2018	2019	2020
Korczyna (2)	15	-2	6	-29	-36
Krościenko Wyżne (2)	-17	18	8	-20	-5
Wojaszówka (2)	9	31	-1	8	35
Frysztak (2)	-5	-33	-33	-26	-22
Strzyżów (3)	19	25	-41	-53	-85
Wiśniowa (2)	-45	-77	-70	-53	-15 ^z

Tabela 10 Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD

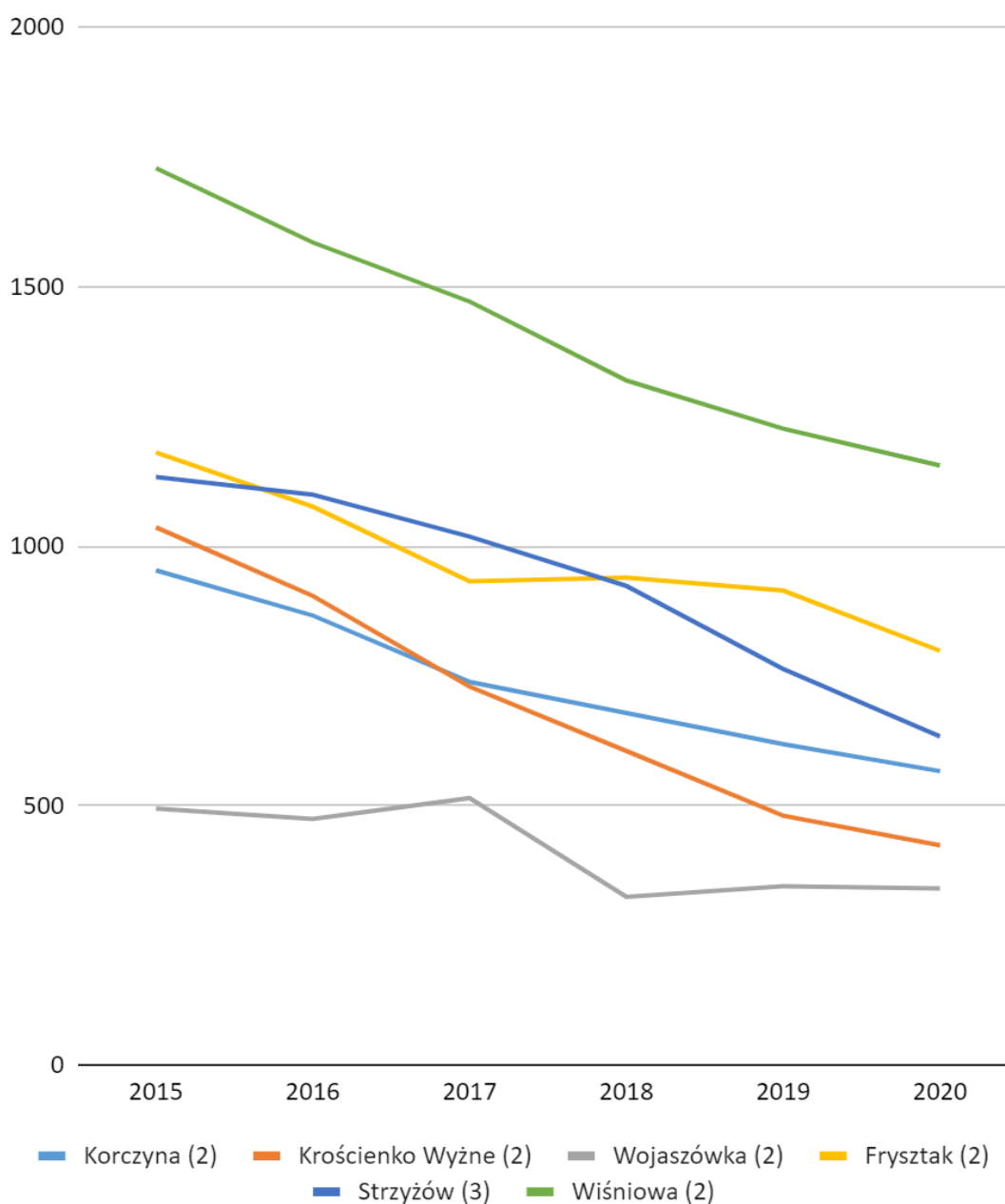
Patrząc na potrzeby gminy w kontekście dalszych działań ważnym parametrem jest konieczność udzielania środowiskowej pomocy społecznej. Dane wskazują, że w porównaniu z całym rejonem województwa podkarpackiego (w 2020 średnio 542 beneficjentów) sytuacja poszczególnych gmin badanej LSR jest zróżnicowana. Prezentowane w poniższej tabeli dane wskazują na wyraźną tendencję w kierunku zmniejszania się liczby beneficjentów pomocy społecznej. W gminach Krościenko Wyżne oraz Wojaszówka jest ona nawet niższa niż w województwie podkarpackim.

Według informacji z LSR wszystkie gminy, jako jedne z pierwszych problemów, wymieniły bezrobocie i ubóstwo często występujące, jako konsekwencja pozostawania bez pracy. Wśród wymienianych problemów znalazły się również: niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, problemy w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także alkoholizm. Ponadto zaznaczono również coraz częściej pojawiający się problem emigracji zarobkowej, w konsekwencji zjawisko tzw. „euro sieroctwa”.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Korczyna (2)	953	866	738	678	618	566
Krościenko Wyżne (2)	1 036	904	729	605	480	423
Wojaszówka (2)	494	474	514	324	344	340
Frysztak (2)	1 180	1 076	932	939	914	798
Strzyżów (3)	1 133	1 099	1 018	923	763	633
Wiśniowa (2)	1 728	1 585	1 471	1 319	1 226	1 155

Tabela 11 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Wykres 5 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

W tym kontekście warto przypomnieć jeszcze kwestię wzrastającej aktywności zawodowej kobiet w poszczególnych gminach. Długoterminowa tendencja wzrostowa w tym obszarze, może przełożyć się na lepszą sytuację ekonomiczną rodzin, a w konsekwencji poziomu życia w całym regionie.

Turystyka

Turystyka stanowi istotny punkt przedstawiony w LSR. Informacje oraz trafne analizy związane z obszarem LGD stanowią adekwatną podstawę do dalszej pracy nad rozwojem bazy turystycznej i wykorzystania potencjału krajobrazowego, przyrodniczego i historycznego. Nie bez znaczenia jest w tym kontekście fakt, że pierwszym celem zarysowanym w LSR jest właśnie podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru objętego LSR. Przedstawiona charakterystyka regionu odnosi się do kilku elementów, które mogą wpływać na jego atrakcyjność i jest wyraźnie wyszczególniona w LSR:

Dziedzictwo historyczne: Do najcenniejszych zabytków architektury sakralnej są świątynie należące do architektury drewnianej - kościół we Fryszaku (z 1927 roku), Lubli (XV w) , jak również w Gogołowie, wzniesiony w 1672 roku. W LSR wymienionych jest wiele obiektów sakralnych, które stanowią również ważną dla społeczności wartość duchową. Wśród obiektów historycznych LSR wymienia między innymi ruiny zamku Kamieniec, zespół dworsko-parkowy w Kombornii oraz szereg mniejszych zabytków rozrzuconych po całym obszarze opisywanej LGD. Muzeum Samorządowe Ziemi Strzyżowskiej zawiera eksponaty z wielu dziedzin – między innymi archeologii, paleontologii, czy militarystyki. W dalszej kolejności LSR wymienia i charakteryzuje również znajdujące się na tym terenie obiekty pomilitarne, jak również kilkusetletnie nekropolie.

Przyroda, rezerваты, pomniki przyrody: Obszar objęty LSR posiada korzystne położenie geograficzne, urozmaicony krajobraz i nieskażone środowisko. Są to czynniki warunkujące rozwój różnych form turystyki na obszarze objętym LSR. Zarówno Park Krajobrazowy, jak i dorzecze Wisłoka w sposób znaczący wpływają na atrakcyjność turystyczną, wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru. Roślinność Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego jest bogata. Występuje tam ponad 700 gatunków roślin, z czego 43 to gatunki chronione. Szeroko opisane w LSR walory regionu mają w sobie zdecydowany potencjał mogący przyciągnąć turystów. Oddzielnym elementem uwzględnionym w LSR są również lokalne specjały, wśród których znajdują się Pamuła glinicka, czy też Bułka Brytton.

Przedstawione opracowanie LSR zwraca uwagę, że pomimo, że jest to obszar o szczególnych walorach przyrodniczych, nie posiada jednak wystarczającej infrastruktury około turystycznej. Brakuje szybkiego rozwoju infrastruktury - głównie dróg lokalnych i wewnętrznych. Dane obejmujące okres 2014 roku wskazują, że w skali kraju średnia liczba miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców - wynosiła 18,03, w województwie - 12,97, natomiast na obszarze LGD - 2,97.

Dane z kolejnych lat (zamieszczone w poniższej tabeli) pokazują, że pod względem turystycznych obiektów noclegowych do 2020 roku niewiele się zmieniło. Pozostaje ona na niskim poziomie w stosunku do wskazywanego w LSR potencjału regionu.

Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat			
Nazwa gminy/rok	2016	2018	2020
PODKARPACKIE	582	642	609
Korczyna (2)	4	4	4
Wojaszówka (2)	1	1	1
Frysztak (2)	3	2	3
Strzyżów (3)	2	2	2
Wiśniowa (2)	0	1	1
Krościenko Wyżne (2)	0	0	0

Tabela 12 Turystyczne obiekty noclegowe w gminach

Opis celów strategii

Powstała na podstawie spotkań i analiz diagnoza potrzeb obszaru pozwoliła na stworzenie kilku celów, wraz z ich uszczegółowieniem.

Cel ogólny 1: Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru objętego LSR, dzięki wykorzystaniu lokalnych walorów i zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i geograficznych.

W ramach tego celu określono działania mające sprzyjać stworzeniu oferty turystycznej dla turystów pod hasłem „Na weekend”. Do jego realizacji ma się przystąpić rozszerzenie i poprawa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej, a także poprawa stanu i zachowanie lokalnego dziedzictwa.

Cel ogólny 2: Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru objętego LSR poprzez rozwój przedsiębiorczości i wzrost aktywności zawodowej.

W tym zakresie realizacja celu miałaby polegać na wsparciu przedsiębiorców w ich rozwoju, a przez to możliwości zatrudniania pracowników. Natomiast drugim sposobem na podniesienie standardu życia mieszkańców byłaby ich aktywizacja do podejmowania własnej działalności gospodarczej.

Cel ogólny 3: Wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez podnoszenie świadomości i aktywności społecznej zmierzające do budowania systemów wartości opartych o poczucie identyfikacji z obszarem.

W tym zakresie LSR wskazuje przede wszystkim na chęć rozwoju aktywności społeczności lokalnej – większe zaangażowanie w centra kultury, zajęcia edukacyjne dla dzieci, czy wspieranie organizacji pozarządowych.

W kontekście celów, przedstawione wcześniej wskaźniki wskazują, że ich wzrost jest spójny z przyjętymi przez LSR założeniami. Szczególną uwagę zwraca wzrost osób pracujących w gminach, jak również ilość powstających przedsiębiorstw. Baza turystyczna pozostaje na podobnym poziomie, co jednak nie stoi w sprzeczności z planem przyciągnięcia turystów „weekendowych”. Cel ten związany był wprost z poprawą infrastruktury pod jednodniowe podróże i spacer, a nie inwestycję w ośrodki noclegowe.

5.2. Realizacja celów strategii

Przedstawione powyżej cele zawarte w LSR na przestrzeni lat nie zmieniły się zasadniczo. Główną zmianą, która miała wpływ na LSR była redefinicja grupy defaworyzowanej i objęcia nią całej populacji osób bezrobotnych. Chęć wykorzystania środków w pełni wymagała również ich przenoszenia. Pozostałe zmiany, które pojawiły się w działaniach LGD dotyczyły głównie kwestii proceduralnych związanych z kryteriami doboru grantobiorców i wyboru operacji. Wśród nich dużą ilość stanowią zmiany wynikające z konieczności interpretacji kwestii prawnych. W poniższej tabeli znajduje się spis szczegółowych zmian.

l.p.	Data wprowadzenia zmiany (dotyczy daty podjęcia uchwały Walnego Zebrania Członków lub Zarządu ws. aktualizacji/zmian)	Zakres zmian
1.	29.09.2017 r.	Załącznik nr 5 do Umowy Ramowej - Kryteria wyboru operacji wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów – zmiany usuwające kryteria nieprecyzyjne, trudne do oceny, doprecyzowanie kryteriów
2.	29.09.2017 r.	Załącznik nr 9 do Umowy Ramowej - Kryteria wyboru grantobiorców wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów – dodanie kryterium „Konsultacja wniosku o przyznanie pomocy w biurze LGD”
3.	29.09.2017 r.	Załącznik nr 3 do Umowy Ramowej - Procedury wyboru i oceny operacji - zmiany i uzupełnienia wynikające z interpretacji aktów prawnych jak i również przeprowadzonych konsultacji w tym zakresie.
4.	29.09.2017 r.	Załącznik nr 8 do Umowy Ramowej - Procedury wyboru i oceny grantobiorców w ramach projektów grantowych - zmiany i uzupełnienia wynikające z interpretacji aktów prawnych jak i również przeprowadzonych konsultacji w tym zakresie.
5.	14.02.2018 r.	Załącznik nr 3 do Umowy Ramowej - Procedury wyboru i oceny operacji - zmiany wynikające z art. 1 ustawy z dnia 20

		lipca 2018 r. o zmianie ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. 2018 poz. 1625)
6.	14.02.2018 r.	Załącznik nr 1 do Umowy Ramowej - LSR wraz z załącznikami - zmiany i uzupełnienia wynikające z interpretacji aktów prawnych oraz uzupełnienia dokumentacji względem zmienionych procedur
7.	30.05.2018 r.	Załącznik nr 1 do Umowy Ramowej - LSR wraz z załącznikami - zmiany wynikające z sygnałów od mieszkańców obszaru objętego LSR, potwierdzonych przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi (w tym badania ankietowe) oraz analizą danych statystycznych, które wykazały potrzebę rozszerzenia definicji grupy defaworyzowanej na wszystkich bezrobotnych
8.	14.02.2020 r.	Załącznik nr 1 do Umowy Ramowej - LSR wraz z załącznikami – zmiany w zakresie przeniesienia oszczędności w wysokości 83 510,90 zł powstałych w jednym z przedsięwzięć w celu ich wykorzystania do realizacji LSR
9.	14.07.2020 r.	Załącznik nr 1 do Umowy Ramowej - LSR wraz z załącznikami – zmiany w zakresie Załącznik nr 3 do LSR - Plan działania - przeliczenie planu na walutę Euro, przeniesienie środków między przedsięwzięciami, wykorzystanie środków z tzw. „różnicy kursowej”
10.	31.07.2020 r.	Załącznik nr 3 do Umowy Ramowej - Procedury wyboru i oceny operacji - zmiany wynikają z nowych wytycznych odnośnie przyznawania pomocy przez samorząd województwa w ramach poddziałania 19.2, w związku z przeliczaniem kwot pomocy z PLN na EURO. Zmiany wynikają i są zgodne z wytycznymi zawartymi w pismach MRiRW dnia 20 stycznia 2020 r. (znak: ROW.wrt.510.174.2019) oraz z dnia 08.06.2020 r. (znak: WPR.wao.510.51.2020)
11.	16.09.2020 r.	Załącznik nr 1 do Umowy Ramowej - LSR wraz z załącznikami – dodano kolejny, krajowy projekt współpracy, wydłużono realizację Planu Komunikacji (w związku z wydłużeniem okresu Programowania do 2024 roku)
12.	12.04.2021 r.	Załącznik nr 1 do Umowy Ramowej - LSR wraz z załącznikami – zmiana koncepcję projektu współpracy z uwagi na przedłużającą się epidemię COVID-19 (z projektu miękkiego na twardy – place zabaw)
13.	02.07.2021 r.	Załącznik nr 1 do Umowy Ramowej - LSR wraz z załącznikami – zmiana w związku z otrzymaniem dodatkowych środków na realizację LSR w latach 2021-2024

14.	18.11.2021 r.	Załącznik nr 1 do Umowy Ramowej - LSR wraz z załącznikami – zwiększenie budżetu projektu współpracy z 97 950 Euro do 180 007 Euro
15.	12.04.2021 r.	Załącznik nr 3 do Umowy Ramowej - Procedury wyboru i oceny operacji - zmiany wynikają ze zmian w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, oraz wejściem w życie Wytycznych nr 7/1/2020 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez lokalne grupy działania zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
16.	08.10.2021 r.	Załącznik nr 3 do Umowy Ramowej - Procedury wyboru i oceny operacji – zmiany wynikające z aktualizacji lokalnych kryteriów wyboru oraz interpretacji treści wytycznych obowiązujących LGD.
17.	21.10.2021 r.	Załącznik nr 5 do Umowy Ramowej - Kryteria wyboru operacji wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów – zmiany w z związku ze zmianami w Rozporządzeniu LSR – usunięcie kryteriów premiujących dodatkowe etaty.

Tabela 13 Zakres zmian w LSR

Na podstawie informacji dotyczących wskaźników zauważyć można różny poziom ich zaawansowania i realizacji. W wielu obszarach udało się osiągnąć oczekiwany poziom realizacji, a nawet niejednokrotnie go przekroczyć. Z drugiej strony widać również kwestie, które pozostają na niezmiennym poziomie.

W zakresie pierwszego celu ogólnego – zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu – wyraźnie zarysowuje się tendencja do zwiększania liczby osób korzystających z infrastruktury turystycznej, a także uczestniczących w imprezach promujących badany obszar LSR. Związane to jest ściśle z, założoną w celach, rozbudową wspomnianej infrastruktury, jak i poszerzeniem oferty eventowej.

Mniej efektywnie natomiast wyglądają wskaźniki celów szczegółowych w zakresie zwiększenia ilości osób odwiedzających obiekty muzealne, czy też zwiększenia zatrudnienia w tym obszarze. Pomimo realizacji przedsięwzięć w tym zakresie, nie przekłada się to na liczbę turystów zainteresowanych tą formą rozrywki. Niektóre projekty są jeszcze w fazie realizacji,

możliwe również, że czas pandemiczny, jak również stosunkowo niedługi czas aktywności tych obiektów, nie pozwolił jeszcze na pełne wykorzystanie ich potencjału.

Zgłaszane trudności w realizacji celów mogą być związane z kwestią inflacji – środki przeznaczone na poszczególne cele mogą nie być wystarczające w obecnych realiach, co może wpłynąć na obecnie realizowane projekty.

Cel drugi, odnoszący się do zwiększania przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców w tym zakresie, został w dużej mierze osiągnięty. Powstały nowe mikroprzedsiębiorstwa, a możliwość podjęcia aktywności zawodowej wykorzystały również osoby z grupy defaworyzowanej (osoby do tej pory bezrobotne). Zainteresowanie tą tematyką było wysokie i obecnie wciąż wpływają zapytania o kolejne nabory na te cele. Powstały 1-2 osobowe firmy usługowe (warsztat samochodowy, zakład fryzjerski, jak również działalności agroturystyczne).

Cel trzeci, uświadamiający ważność aktywności społecznej, został do tej pory zrealizowany w zadowalającym stopniu. Niektóre cele przekroczyły oczekiwany próg, szczególnie imponująco wygląda uczestnictwo nowych organizacji pozarządowych i osób fizycznych w programie LEADER (550%). Kilka przedsięwzięć jednak nie zostało jeszcze zrealizowanych, co wpływa jednocześnie na zerowe wskaźniki w celach szczegółowych (na przykład budowa placu zabaw, czy zakup wyposażenia do centrów kultury). Warto podkreślić, że dostrzegalna jest współpraca pomiędzy gminami. Wysoki wynik związany z uczestnictwem organizacji pozarządowych warty jest dalszego wspierania w przyszłości. Organizacje te posiadają wiedzę i kompetencje do korzystania z pozyskanych budżetów w sposób efektywny.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Wskaźniki rezultatu	Kod wskaźnika (dotyczy EFRROW)	Jednostka miary	Stan początkowy	Stan docelowy	Realizacja (%)	Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Kod wskaźnika (dotyczy EFRROW)	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
													U	P
I. Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru objętego LSR, dzięki wykorzystaniu lokalnych walorów i zasobów przyr	I.1: Stworzenie spójnej i atrakcyjnej oferty turystycznej promowanej pod marką „Na weekend”	Liczba uczestników imprez i wydarzeń promujących obszar objęty LSR	-	osoba	0	30000	73,33	I.1.1 Realizacja imprez i programów sportowo-rekreacyjnych oraz opartych na lokalnej tradycji, historii, kulturze, zwyczajach czy obrzędowości	Liczba imprez sportowo-rekreacyjnych skierowanych do turystów	2.12	sztuka	9	111,11	77,78
									Liczba programów sportowo-rekreacyjnych skierowanych do turystów	2.12	sztuka	6	116,67	116,67
									Liczba zainicjowanych wydarzeń cyklicznych opartych na lokalnych zasobach skierowanych do turystów	2.12	sztuka	6	100,00	33,33
									Liczba imprez i wydarzeń promujących lokalną tradycję, historię, kulturę, zwyczaje czy obrzędowość	2.12	sztuka	6	100,00	83,33
									I.1.2 Stworzenie i działalność	Liczba kampanii promujących obszar objęty LSR	2.12	sztuka	3	66,67

odnic zych, histor yczny ch, kultur owyc h i geogr aficz nych								klastra produktów turystycznych wraz z wykreowaniem marki turystycznej „Na weekend”	Liczba portali internetowych informującego o wszystkich atrakcjach turystycznych obszaru objętego LSR, miejscach noclegowych i punktach gastronomicznych, wydarzeniach sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, promocjach, programach lojalnościowych	-	sztuka	1	0,00	0	
									Liczba konferencji, szkoleń lub warsztatów promujących obszar objęty LSR	2.1	sztuka	3	100,0 0	100,0 0	
									Liczba kampanii promujących szlaki turystyczne	-	sztuka	3	66,67	66,67	
									I.1.3 Tworzenie sieci w zakresie usług turystycznych	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	1.5	sztuka	3	100,0 0	66,67
									I.1.4 Rozwój enoturystyki i promocja produktów lokalnych	Liczba publikacji dotyczących enoturystyki i produktów lokalnych	3.2	sztuka	1	100,0 0	100,0 0
										Liczba aplikacji na telefon dotyczących	3.2	sztuka	1	100,0 0	100,0 0
									Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR	-	osoba	0	100	90	
Liczba osób, które uzyskają wiedzę na temat enoturystyki na obszarze objętym LSR	-	osoba	0	10000	100										

I.2: Rozszerzenie i poprawa jakości infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej sprzyjającej rozwojowi turystyki	Liczba osób korzystających z nowoutworzonej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	-	osoba	0	17400	112,069	I.2.1 Budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej służącej turystom	enoturystyki i produktów lokalnych					
								Liczba zagranicznych wyjazdów studyjnych z zakresu enoturystyki i promocji produktów lokalnych	3.2	sztuka	1	100,00	100,00
								Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	-	sztuka	12	108,33	100,00
								Liczba utworzonych siłowni zewnętrznych pełniących funkcję rekreacyjną	3.2	sztuka	6	100,00	100,00
								Liczba powstałych lub przebudowanych miejsc służących organizacji wydarzeń kulturalnych na otwartym powietrzu	-	sztuka	6	100,00	83,33
								Liczba przebudowanych obiektów pełniących funkcje kulturalne	-	sztuka	3	100,00	100,00
								Liczba nowych i/lub przebudowanych miejsc kultury, obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	-	sztuka	4	0,00	0,00

	Zwiększenie o 10% liczby korzystających z przebudowanej w ramach realizacji przedsięwzięć LSR infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	-	procent	0	10	12,5	I.2.2 Tworzenie nowych lub poszerzanie i podnoszenie funkcjonalność i istniejących szlaków turystycznych	Liczba powstałych szlaków turystycznych	-	sztuka	1	100,0 0	0
	Liczba nowopowstałych miejsc pracy	1.3	etat	0	6	0		Liczba szlaków turystycznych, które zostaną poszerzone lub zostanie podniesiona ich funkcjonalność	-	sztuka	5	100,0 0	100
	Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych i punktów gastronomicznych w ciągu roku	-	osoba	0	500	0							
I.3: Poprawa stanu i zachowanie lokalnego dziedzictwa sprzyjającego rozwojowi turystyki	Wzrost liczby odwiedzających obiekty stanowiące lokalne dziedzictwo, które zostaną odnowione, oznakowane lub wokół których zagospodarowano teren w ramach realizacji przedsięwzięć LSR o 5%	-	procent	0	5	5	I.3.1 Zachowanie, odnowa, oznakowanie lub zagospodarowanie terenu wokół obiektów stanowiących lokalne dziedzictwo historyczne krajobrazowe i przyrodnicze	Liczba obiektów wpisanych do rejestru bądź ewidencji zabytków: zachowanych, odnowionych, oznakowanych lub wokół których zagospodarowano teren	2.9	sztuka	6	216,6 7	216,6 7
								Liczba obiektów stanowiących dziedzictwo przyrodnicze i krajobrazowe: zachowanych, odnowionych, oznakowanych lub wokół których	-	sztuka	2	100,0 0	100,0 0

									zagospodarowano teren											
		Zwiększenie liczby odwiedzających muzea i obiekty, które pełnią ich funkcje, które otrzymają wsparcie w ramach realizacji przedsięwzięć LSR o 5%	-	procent	0	5	0	I.3.2 Rozwój i promocja muzeów i innych obiektów pełniących ich funkcję	Liczba obiektów pełniących funkcje muzealne, które rozwiną swoją działalność	-	sztuka	2	150,00	0						
									Liczba kampanii promujących obiekty muzealne	-	sztuka	1	300,00	0						
II. Podniesienie standardu jakości życia mieszkańców w obszarze objętego LSR poprzez rozwój przedsiębiorczości i	II.1 Poprawa możliwości zatrudnienia poprzez rozwój działalności gospodarczej	Liczba nowopowstałych miejsc pracy	1.3	etat	0	52	109,52	II.1.1 Wsparcie na rozwój mikro i małych przedsiębiorstw	Liczba przedsiębiorstw, które rozwiną swoją działalność	1.2	sztuka	14	100,00	71,43						
									Liczba podmiotów które rozwiną swoją działalność w zakresie usług noclegowych lub gastronomicznych	1.2	sztuka	2	100,00	100						
	II.2 Aktywizacja społeczeństwa zmierzająca do podejmowania własnej													II.2.1 Wsparcie na podejmowanie działalności gospodarczej, w tym w szczególności przez osoby bezrobotne	Liczba nowo utworzonych działalności gospodarczych przez mieszkańców obszaru objętego LSR	1.1	sztuka	15	46,67	46,67
															Liczba nowo utworzonych działalności gospodarczych przez	1.1	sztuka	12	100,00	100,00

wzrost aktywności zawodowej	działalności gospodarczej								przedstawicieli grup defaworyzowanych					
									Liczba podmiotów utworzonych w zakresie świadczenia usług noclegowych lub gastronomicznych	1.1	sztuka	1	100,00	100,00
Wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez podniesienie świadomości i aktywności społecznej	Rozwój aktywności społeczności lokalnej	Liczba osób uczestniczących w programach aktywności kulturalnej organizowanych w ramach przedsięwzięć LSR	-	osoba	0	250	36,00	III.1.1 Zwiększenie aktywności w centrach kultury wiejskiej poprzez realizację programów aktywności społecznej oraz zakup wyposażenia	Liczba programów aktywności kulturalnej w świetlicach wiejskich, centrach kultury wiejskiej	2.12	sztuka	6	133,33	66,67
		Wzrost liczby korzystających z obiektów pełniących rolę lokalnych świetlic, centrów kultury, które wzbogacą swoją ofertę w ramach realizacji przedsięwzięć LSR o 10%	-	procent	0	10	10		Liczba centrów kultury wiejskiej, które zostaną wzbogacone w sprzęt i urządzenia wspierające aktywność kulturalną mieszkańców	-	sztuka	22	86,36	36,36
		Zwiększenie o 5% liczby członków w organizacjach pozarządowych, które otrzymują wsparcie w	-	procent	0	5	5	III.1.2 Wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ich celów	Liczba stron internetowych lub publikacji dotyczących obszaru objętego LSR lub działalności beneficjenta	-	sztuka	12	100,00	58,33

cznej zmie rzają ce do budo wani a syste mów wart ości opart ych o pocz ucie ident yfika cji z obsz arem Czar norz ecko - Strzy żows kim.	ramach przedsięwzięć LSR						statutowych zgodnych z PROW na lata 2014-2020	Liczba kampanii społecznych skierowanych do mieszkańców	2.12	sztuka	6	100,0 0	33,33
	Liczba organizacji pozarządowych i osób fizycznych z obszaru objętego LSR, które po raz pierwszy skorzystają ze środków programu LEADER	-	sztuka	0	6	550,00	III.1.3 Wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji LSR	Liczba odbytych imprez promocyjno- informacyjnych z zakresu realizacji LSR i działalności LGD	4.3	sztuka	80	100,0 0	67,50
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno- konsultacyjnych	-	osoba	0	260	81,54		Liczba spotkań informacyjno- konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	4.3	sztuka	18	100,0 0	66,67
	Liczba osób zadowolonych ze spotkań informacyjno- konsultacyjnych przeprowadzonych przez LGD	-	osoba	0	160	132,5		Propagowanie i informowanie o założeniach LSR na wydarzeniach na terenie województwa podkarpackiego	4.3	sztuka	14	100,0 0	57,14
	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację	4.2.	osoba	0	43	46,51		Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	4.1	os./dzi eń	50	100,0 0	122,0 0
								Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	4.1	os./ dzień	389	100,0 0	49,61
						Liczba podmiotów, którym udzielono		4.2	podmi ot	280	100,0 0	111,4 3	

		LSR, świadczonego w biurze LGD						indywidualnego doradztwa						
		Liczba osób, które skorzystają rocznie z wybudowanych w ramach projektu współpracy placów zabaw	-	osoba	0	1000	0,00	III.1.4 Wsparcie aktywności rekreacyjno-edukacyjnej dzieci	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie zwiększenia aktywności rekreacyjno-edukacyjnej dzieci	-	sztuka	1	0,00	0,00
		Wzrost liczby korzystających z obiektów pełniących rolę lokalnych świetlic, centrów kultury, które wzbogacą swoją ofertę w ramach realizacji przedsięwzięć LSR o 11%	-	procent	0	11	0,00	III.1.5 Wsparcie aktywności społeczności lokalnej	Liczba centrów kultury wiejskiej dla których zostanie zakupione wyposażenie wspierające aktywność kulturalną mieszkańców	-	sztuka	6	0,00	0,00
		Zwiększenie o 6% liczby członków w organizacjach pozarządowych, które otrzymają wsparcie w ramach przedsięwzięć LSR	-	procent	0	6	0,00		Liczba publikacji dotyczących obszaru objętego LSR lub działalności beneficjenta	-	sztuka	4	0,00	0,00

Tabela 14 Cele i przedsięwzięcia w ich obszarze

Historia naborów pokazuje, że składane wnioski wykazują wysoką jakość, co przekłada się na liczbę przyjęć i podpisanych umów. Istotne w tym zakresie jest zaangażowanie wnioskodawców, którzy starają się współpracować z biurem LGD w celu, jak najlepszego przygotowania wniosków. Przedsiębiorcy natomiast korzystają też z zewnętrznych biur wspomagających w tworzeniu wniosków. Ważne jest, że same wnioski wpisują się w politykę rozwojową regionu, co dodatkowo pozwala im osiągnąć potrzebne kryteria.

Szczególnym zainteresowaniem cieszyła się możliwość wsparcia w zakresie rozwoju przedsiębiorstw. Co istotne, duża ilość wniosków (54) dotyczyła wsparcia na podjęcie działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne, czyli mieszczące się w grupie defaworyzowanej. Zwiększenie środków w przyszłości, a także objęcie formą „zaliczkowania” planowanych przedsięwzięć mogłoby zwiększyć liczbę wniosków o dofinansowanie. Sporą część wniosków stanowiły również działania mające wzmocnić infrastrukturę, a także wesprzeć aktywność społeczności lokalnych i centrów kultury, co może długoterminowo wpłynąć na ilość i jakość nawiązywanych relacji w tych społecznościach.

Zwraca uwagę nieznaczna ilość zgłaszanych protestów, co może świadczyć o czytelności kryteriów przyznawania dofinansowań i przyjmowania wniosków. Szczegóły związane z naborami można zobaczyć w poniższej tabeli.

W ogólnym przeświadczeniu pracowników Zarządu i biura LGD możliwość otrzymania dofinansowania cieszyło się sporym zainteresowaniem. Cele LSR spełniły swoją funkcję i pozwoliły na wzrost wskaźników w różnych obszarach. Pojawia się jednak przekonanie, że możliwe do otrzymania środki, choć potrzebne i ważne, nie dają możliwości zaobserwowania skokowej zmiany w regionie. Związane to jest z dużą konkurencyjnością – bliskość Bieszczad, jak również niskimi możliwościami powstania przemysłu, który mógłby w szybki sposób wpłynąć na poziom zatrudnienia. Z tego też powodu strategia będzie kontynuowana, aby w jak największym stopniu skorzystać z posiadanego potencjału.

Data naboru od... do...	Przedsięwzięcie (w nawiasie wpisać K – konkurs, O – operacja własna, G – projekt grantowy)	Liczba złożonych wniosków	Liczba wybranych wniosków (dotyczy wszystkich wniosków, również wykraczających poza limit)	Liczba podpisanych umów (w przypadku grantów, proszę podać liczbę umów z grantobiorcami)	Protesty złożone (w przypadku grantów – odwołania)	Protesty / odwołania uwzględnione
7-22.11.2016 r	Wsparcie na podejmowanie działalności gospodarczej, w tym w szczególności przez osoby bezrobotne (k)	15	15	11	3	0
od 23.11 do 9.12. 2016 r.	Wsparcie na rozwój mikro i małych przedsiębiorstw. (k)	21	20	3	1	0
od 12.06 do 27.06.2017 r	Budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej służącej turystom(k)	14	13	7	1	0
od 12.06 do 27.06.2017 r	Tworzenie nowych lub poszerzanie i podnoszenie funkcjonalności istniejących szlaków turystycznych wraz z ich promocją (k)	2	2	2	0	0
28.08 – 15.09.2017 r.	Zachowanie, odnowa, oznakowanie lub zagospodarowanie terenu wokół obiektów stanowiących lokalne dziedzictwo historyczne krajobrazowe i przyrodnicze (k)	8	8	3	0	0
28.08 – 15.09.2017 r.	Rozwój i promocja muzeów i innych obiektów pełniących ich funkcję (k)	2	2	0	0	0
od 28.12.2017 r. do 19.01.2018 r	Zwiększenie aktywności w centrach kultury wiejskiej poprzez realizację	12	11	9	0	0

	programów aktywności społecznej oraz zakup wyposażenia (G)					
od 28.12.2017 r. do 19.01.2018 r.	Wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ich celów statutowych zgodnych z PROW na lata 2014-2020 (G)	7	7	5	0	0
28.05.-15.06.2018 r.	Realizacja imprez i programów sportowo-rekreacyjnych oraz opartych na lokalnej tradycji, historii, kulturze, zwyczajach czy obrzędowości (k)	3	3	3	0	0
28.05.-15.06.2018 r.	Stworzenie i działalność klastra produktów turystycznych wraz z wykreowaniem marki turystycznej „Na weekend” (k)	3	3	3	0	0
14-28.09.2018	Tworzenie sieci w zakresie usług turystycznych (k)	1	1	1	0	0
14-28.09.2018	Tworzenie nowych lub poszerzanie i podnoszenie funkcjonalności istniejących szlaków turystycznych. (k)	2	2	1	0	0
15-30.04.2019	Wsparcie na podejmowanie działalności gospodarczej, w tym w szczególności przez osoby bezrobotne (k)	21	20	9	1	0
06-20.05.2019	Wsparcie na rozwój mikro i małych przedsiębiorstw (k)	14	14	6	0	0
20.03.-3.04.2020	Zwiększenie aktywności w centrach kultury wiejskiej poprzez realizację programów aktywności społecznej oraz zakup wyposażenia (G)	12	12	12	0	0
20.03.-3.04.2020	Wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ich celów statutowych zgodnych z PROW na lata 2014-2020 (G)	5	5	5	0	0
23.06-09.07.2020	Rozwój i promocja muzeów i innych obiektów pełniących ich funkcję (k)	3	3	3	0	0

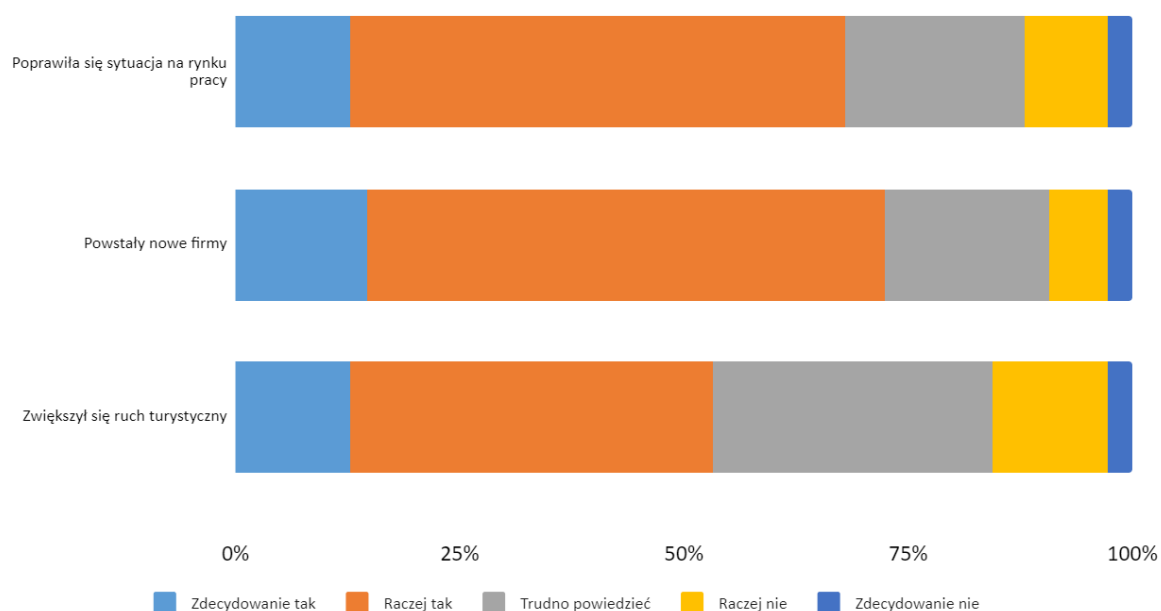
10-25.09.2020	Wsparcie na rozwój mikro i małych przedsiębiorstw (k)	9	9	5	0	0
21.06-05-07.2021	Tworzenie nowych lub poszerzanie i podnoszenie funkcjonalności istniejących szlaków turystycznych. (k)	3	3	2	0	0
21.06-05-07.2021	Tworzenie sieci w zakresie usług turystycznych (k)	1	1	1	0	0
26.11-10.12.2021	Budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej służącej turystom. (k)	9	9	Brak danych	1	1
26.11-10.12.2021	Wsparcie na podejmowanie działalności gospodarczej, w tym w szczególności przez osoby bezrobotne (k)	18	18	10	1	1
27.12-14.01.2022	Wsparcie aktywności społeczności lokalnej (G)	29	29	17	0	0

Tabela 15 Wnioski dotyczące podejmowanych przedsięwzięć

Ciekawą i ważną perspektywę przynoszą dane ilościowe dostarczone przez mieszkańców gmin badanej LGD.

Wśród 109 osób zapytanych o zmiany w gminie w ostatnich 5 latach, ponad połowa odpowiedziała twierdząco. Według badanych poprawiła się sytuacja na rynku pracy (około 65%), jak również dostrzegli oni powstanie nowych firm (ponad 70%). Ankietowani potwierdzają również zwiększenie ruchu turystycznego (ok. 55%), jednak w tym przypadku liczba osób wybierających odpowiedź „trudno powiedzieć” jest znacząca (ok.30%), a przeczących twierdzeniu o wzroście ruchu turystycznego stosunkowo największa (ok.15%). Odpowiedzi świadczą o pozytywnym trendzie, dostrzeganym przez mieszkańców. Szczegóły w tabeli poniżej.

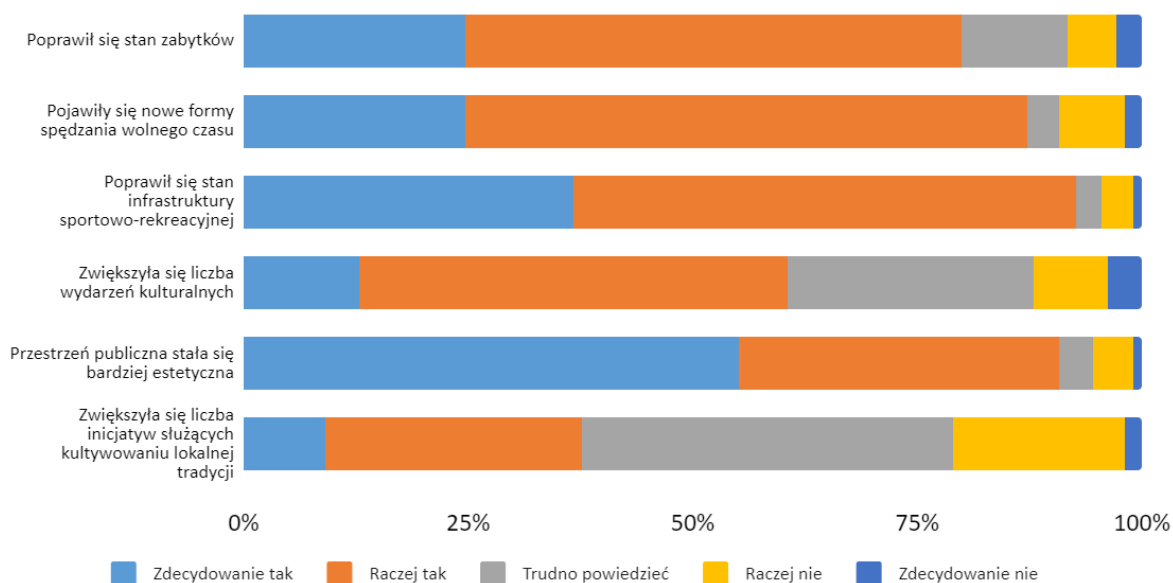
Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszyły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? (N=109)

Wykres 6 Pytania ankietowe odnośnie zmian w gminie

Duży entuzjazm badanych (109 osób) przyniosło pytanie o zmiany w zakresie kultury i rekreacji. Ponad 80% badanych podkreśla poprawę stanu zabytków i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Podobnie dobrze widziane są zmiany w zakresie estetyki przestrzeni publicznej dodatkowo pozwalającej na korzystanie z nowych form spędzania wolnego czasu. Przewagę pozytywnych odpowiedzi otrzymało również pytanie o zwiększającą się ilość wydarzeń kulturalnych (ok. 60%) jednak w tym zakresie około 30% badanych nie ma jednoznacznej opinii. Obszarem do rozwoju na podstawie ankiety jest zwiększenie liczby inicjatyw służących lokalnym społecznościom. Mniej niż 40% badanych dostrzega tę zmianę, a około 20% jej przeczy. Całościowo jednak zmiana w obszarze kultury i rekreacji jest wyraźna. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

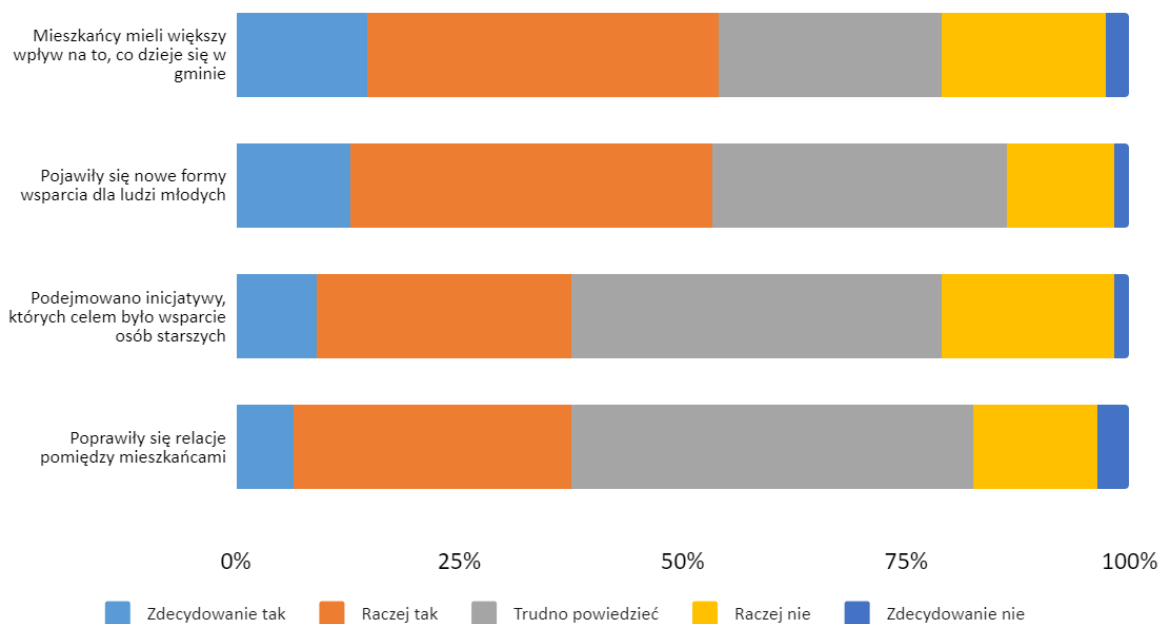
Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? (N=109)

Wykres 7 Pytania ankietowe odnośnie zmian w gminie

Aktywizacja kapitału społecznego było kolejnym zagadnieniem, o które zapytano ankietowanych (109 osób). Wyniki wskazują na potrzebę dalszej pracy w tym obszarze. Mieszkańcy bardziej dostrzegają swój wpływ na to, co dzieje się w gminie, a także powstanie nowych form wsparcia dla młodych ludzi (ponad 50% twierdzących odpowiedzi). Natomiast mniej niż 40% podkreśla widzialność inicjatyw dla osób starszych, czy też poprawę relacji między mieszkańcami. Jest to jednak liczba większa niż w przypadku osób, które przecząco odpowiadają na zadane pytania. Pokazuje to jednak pozytywny trend w ocenie działań przez mieszkańców. Szczegóły w tabeli poniżej.

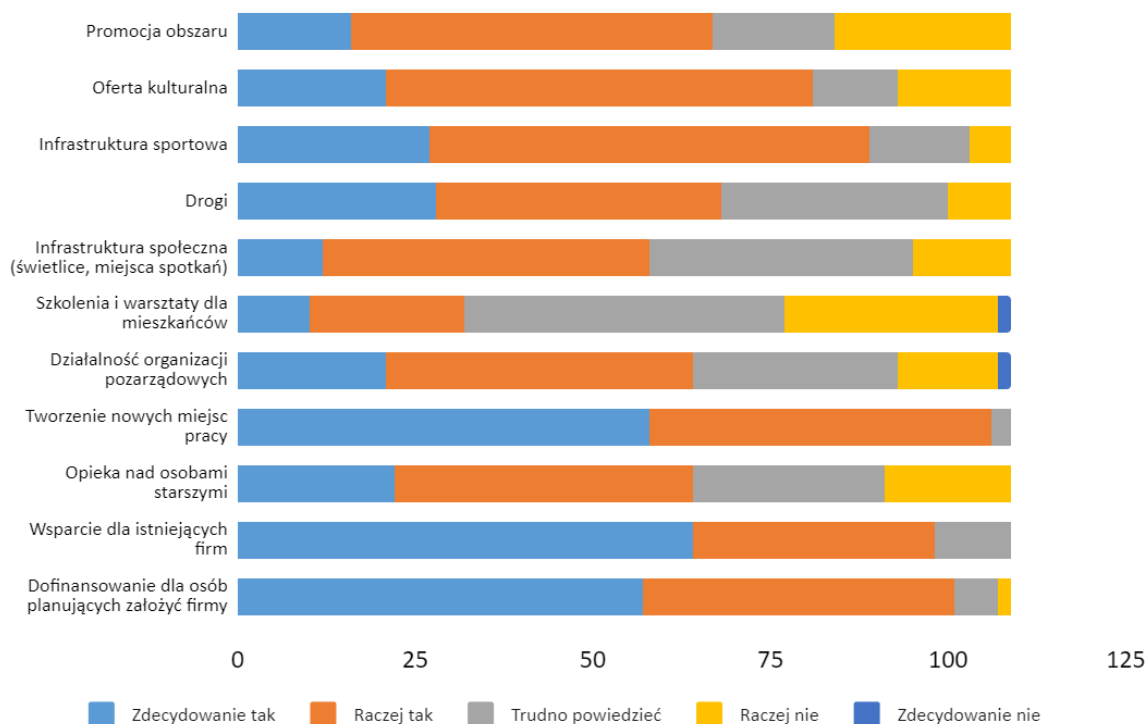
Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? (N=109)

Wykres 8 Pytania ankietowe odnośnie zmian w gminie cd

Zapytani o obszary wymagające dalszego dofinansowania, badani (109 osób) zdecydowanie opowiadają się za tworzeniem nowych miejsc pracy, wsparciem dla firm oraz dofinansowaniem dla osób planujących założyć firmy. Na dalszych miejscach znalazła się potrzeba inwestycji w infrastrukturę sportową oraz ofertę kulturalną. Obszary te wskazało przynajmniej ¼ badanych. Na najmniejszą konieczność dofinansowania mieszkańcy wskazują warsztaty i szkolenia – ilość odpowiedzi twierdzących i przeczących jest porównywalna. Odpowiedzi ankietowanych wskazują, że potrzeba inwestycji w poprawę przedsiębiorczości w terenie jest wciąż wyraźna i oczekiwana. Więcej szczegółów znajduje się w tabeli poniżej.

Które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania w Pana/i gminie? (N=109)

Wykres 9 Pytania ankietowe odnośnie obszarów wymagających dofinansowania

5.3. Realizacja planu działania (budżet)

Zaprezentowane w tabeli dane wskazują, że w dużej mierze realizacja celów idzie zgodnie z planem. W zdecydowanej większości przypadków poziom realizacji budżetu w postaci przyznanych środków przekracza 70%.

Na poziomie celów ogólnych istnieje zróżnicowanie w zakresie realizacji celu rozumianego, jako wypłata środków. Najwięcej środków wypłacono już w zakresie wsparcia przedsiębiorców (Cel ogólny 2) na kwotę 847 533 euro (70,64% budżetu). Kolejne wnioski w zakresie wsparcia mikro przedsiębiorców zostały już przyznane, co jeszcze poprawi ten wskaźnik. Zainteresowanie otrzymaniem środków było w tym zakresie stosunkowo dużo, co jednocześnie uzasadnia dalsze wspieranie tego celu w kolejnych edycjach.

W zakresie wzmocnienia regionu pod względem atrakcyjności turystycznej (Cele ogólny 1) zrealizowany budżet przekracza nieznacznie 50%. Jednak warto zwrócić uwagę, że zdecydowana większość środków w tym zakresie jest już przyznana, oczekując na wypłatę i dalszą realizację. Dalsza inwestycja w ten cel wydaje się zasadna, szczególnie w kontekście podkreślonej konkurencji w tym regionie.

Sytuacja podobna ma miejsce w odniesieniu do zwiększenia świadomości i aktywności społecznej (Cel ogólny 3). Realizacja wypłaty środków oscyluje wokół 50% jednak planowany

budżet na trzy z pięciu przedsięwzięć rozdzielony został już w ponad 90%. Prezentowane dane wskazują, że realizacja przedsięwzięcia III.1.5 oraz III.1.4 (projekt współpracy) nie została jeszcze dokończona. Szczegółowe dane dotyczące realizacji budżetu znajdują się w poniższej tabeli.

Cele ogólne				Cele szczegółowe				Przedsięwzięcia						
Nazwa	Budżet w LSR [EURO]	Realizacja budżetu [EURO]	Realizacja budżetu [%]	Nazwa	Budżet w LSR [EURO]	Realizacja budżetu [EURO]	Realizacja budżetu [%]	Nazwa	Program / fundusz	Budżet w LSR [EURO]	Pomoc przyznana		Pomoc wypłacona	
											Realizacja budżetu [EURO]	Realizacja budżetu [%]	Realizacja budżetu [EURO]	Realizacja budżetu [%]
I. Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru objętego LSR, dzięki wykorzystaniu lokalnych walorów i zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i geograficznych	906 844	476 196,14	52,51	I.1: Stworzenie spójnej i atrakcyjnej oferty turystycznej promowanej pod marką „Na weekend”	178 163,09	127 757,13	71,71	I.1.1 Realizacja imprez i programów sportowo-rekreacyjnych oraz opartych na lokalnej tradycji, historii, kulturze, zwyczajach czy obrzędowości	PROW/19.2	67 983,52	49 767,71	73,21	37 769,88	55,56
								I.1.2 Stworzenie i działalność klastra produktów turystycznych wraz z wykreowaniem marki turystycznej „Na weekend”	PROW/19.2	35 179,57	35 109,75	99,80	35 109,75	99,80
								I.1.3 Tworzenie sieci w zakresie usług turystycznych	PROW/19.2	75 000,00	61 122,55	81,50	44 877,50	59,84
								I.1.4 Rozwój enoturystyki i promocja produktów lokalnych	PROW/19.3	10 000,00	10 000,00	100,00	10 000,00	100,00
								I.2.1 Budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej służącej turystom	PROW/19.2 i 19.3	521 289,00	256 990,47	49,30	235 836,74	45,24
				I.2: Rozszerzenie i poprawa jakości infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	596 289,00	274 424,75	46,02							

II. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru objętego LSR poprzez rozwój przedsiębiorczości i wzrost aktywności zawodowej	1 199 753	847 543	70,64	sprzyjającej rozwojowi turystyki				I.2.2 Tworzenie nowych lub poszerzanie i podnoszenie funkcjonalności istniejących szlaków turystycznych	PROW/19 .2	75 000,00	62 410,55	83,21	38 588,01	51,45
				I.3: Poprawa stanu i zachowanie lokalnego dziedzictwa sprzyjającego rozwojowi turystyki	132 392	74 014,26	55,91	I.3.1 Zachowanie, odnowa, oznakowanie lub zagospodarowanie terenu wokół obiektów stanowiących lokalne dziedzictwo historyczne krajobrazowe i przyrodnicze	PROW/19 .2	74 014,26	74 014,26	100,00	74 014,26	100,00
								I.3.2 Rozwój i promocja muzeów i innych obiektów pełniących ich funkcję	PROW/19 .2	58 377,72	52 028,36	89,12	0,00	0
				II.1 Poprawa możliwości zatrudnienia poprzez rozwój działalności gospodarczej	670 062	498 213	74,35	II.1.1 Wsparcie na rozwój mikro i małych przedsiębiorstw	PROW/19 .2	670 061,75	601 352,56	89,75	498 212,86	74,35
				II.2 Aktywizacja społeczeństwa zmierzająca do podejmowania własnej działalności gospodarczej	529 691	349330, 55	65,95	II.2.1 Wsparcie na podejmowanie działalności gospodarczej, w tym w szczególności przez osoby bezrobotne	PROW/19 .2	529 690,97	349 330,55	65,95	349 330,55	65,95

III. Wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez podnoszenie świadomości i aktywności społecznej zmierzające do budowania systemów wartości opartych o poczucie identyfikacji z obszarem Czarnorzecko-Strzyżowskim	881 173,21	443 920,89	50,38	III.1 Rozwój aktywności społeczności lokalnej	881 173,21	443 920,89	50,38	III.1.1 Zwiększenie aktywności w centrach kultury wiejskiej poprzez realizację programów aktywności społecznej oraz zakup wyposażenia	PROW/19 .2	109 000,00	99 064,56	90,88	38 056,25	34,91
								III.1.2 Wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ich celów statutowych zgodnych z PROW na lata 2014-2020	PROW/19 .2	39 476,21	37 226,59	94,30	18 976,21	48,07
								III.1.3 Wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji LSR	PROW/19 .4	477 690,00	477 690,00	100,00	386 888,43	80,99
								III.1.4 Wsparcie aktywności rekreacyjno-edukacyjnej dzieci	PROW/19 .3	180 007,00	0,00	0,00	0,00	0
								III.1.5 Wsparcie aktywności społeczności lokalnej	PROW/19 .2	75 000,00	0,00	0,00	0,00	0
								RAZEM						

Tabela 16 Finansowa realizacja celów

5.4. Projekty współpracy

W ramach projektów współpracy zrealizowane zostały dwa przedsięwzięcia. Pierwsze związane z rozwojem Sieci Infrastruktury Rekreacyjnej realizowane było z partnerami krajowymi. W ramach działania wybudowane zostały siłownie plenerowe, które w założeniu mają służyć mieszkańcom i turystom w okresie, przynajmniej, pięciu kolejnych lat. Przedsięwzięcie określone jest, jako udane i mogące aktywizować mieszkańców na co dzień. W ramach promocji siłowni zorganizowano 4 wydarzenia sportowo-rekreacyjne, wydane zostały również liczne broszury oraz rozdane gadżety a samo przedsięwzięcie doczekało się wzmianki na stronie internetowej LGD.

Drugim zrealizowanym projektem była współpraca z partnerem zagranicznym z Węgier w zakresie wymiany studyjnej i promocji regionu. Efektem projektu współpracy jest aplikacja, która umożliwia śledzenie atrakcji na terenie LGD związanych z lokalnymi produktami oraz walorami przyrodniczymi i historycznymi. W ramach programu doszło również do stworzenia publikacji oraz wymiany praktyk (odnośnie winiarstwa) w ramach wyjazdu studyjnego.

Obecnie w ramach projektu współpracy toczy się działanie w zakresie budowy placów zabaw z partnerami krajowymi.

Zebrane doświadczenia wskazują, że dla poprawy efektów projektów współpracy warto wprowadzić formy łączące regiony oraz wspierające wymianę kulturalną.

Tytuł projektu (<i>akronim projektu współpracy</i>)				
SIEĆ INFRASTRUKTURY REKREACYJNEJ (SIR)				
Informacje o projekcie				
Data rozpoczęcia:	09.11.2017	Data zakończenia, jeśli została zakończona, lub aktualny etap:	27.08.2019	
Charakter projektu:	X krajowy	☐ międzynarodowy		
Czas trwania (planowanych) działań w miesiącach:	22	Całkowity budżet projektu (w zł):	419 000	
		Udział finansowy LGD w którym prowadzona jest ewaluacja (w zł):	104 000	
Kraje zaangażowane (dotyczy współpracy międzynarodowej)	NIE DOTYCZY	Liczba partnerów (w podziale na krajowych i zagranicznych)	Krajowych:	4
			Zagranicznych :	Nie dotyczy
Czy LGD, w którym prowadzona jest ewaluacja był partnerem wiodącym w tym projekcie współpracy?	☐ tak	X nie		
Opis projektu				
Proszę opisać korzyści dla: wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego / rozwoju lokalnego / turystyki	Dla uczestników projektu	Poprawa jakości życia, aktywizacja mieszkańców, podniesienie atrakcyjności obszaru objętego projektem współpracy oraz rozwój współpracy między podmiotami będącymi LGD poprzez budowę 24 obiektów infrastruktury rekreacyjnej - siłowni plenerowych na terenie każdej z gmin objętych LSR partnerów projektu współpracy oraz działania promocyjne polegające na: wydaniu broszur, zakupie gadżetów, utworzeniu zakładki na stronie internetowej LGD oraz organizacji 4 imprez sportowo-rekreacyjnych.		
	Dla osób poza projektem	Nie dotyczy		

Proszę opisać, jakie projekt wykorzystuje zasoby przyrodnicze, historyczne, produktów lokalnych, kulturowych, turystycznych, inne	Przyrodnicze	Nie dotyczy
	Historyczne	Nie dotyczy
	Produkty lokalne	Nie dotyczy
	Kulturowe	Nie dotyczy
	Turystyczne	Budowa siłowni zewnętrznych poprawi jakość infrastruktury rekreacyjnej, sportowej, turystycznej – przyciągnie na obszar objęty LSR więcej turystów
	Inne, jakie?	Nie dotyczy
Czy projekt dotyczył (angażował) grup/y defaworyzowanych/ej (wymienić jakie)	Nie dotyczy	
Proszę opisać innowacyjność projektu (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
Proszę opisać trwałość efektów projekt	Powstałe siłownie mają służyć przez co najmniej 5 lat od terminu zakończenia projektu	
Osiągnięte wskaźniki	Nazwa wskaźnika	Liczba
	liczba wybudowanych siłowni plenerowych	24
	Wydanie publikacji promującej wybudowane siłownie plenerowe oraz zdrowy tryb życia	700
	Zakup gadżetów promujących obszar LGD oraz zdrowy tryb życia	200

	Wykonanie podstrony internetowej informującej o udostępnionej infrastrukturze na obszarze LGD oraz promocji zdrowego trybu życia	1
	Organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych, celem aktywizacji mieszkańców i podnoszenia wiedzy z zakresy zdrowego trybu życia	5
Inne uwagi dotyczące projektu	Nie dotyczy	

Tabela 17 Opis projektu współpracy 1

MIĘDZYNARODOWA PROMOCJA ENOTURYSTYKI I DZIEDZICTWA LOKALNEGO (MPEIDL)				
Informacje o projekcie				
Data rozpoczęcia:	18.07.2018	Data zakończenia, jeśli została zakończona, lub aktualny etap:	28.01.2020	
Charakter projektu:	☐ krajowy	☒ międzynarodowy		
Czas trwania (planowanych) działań w miesiącach:	17	Całkowity budżet projektu (w zł):	183 000	
		Udział finansowy LGD w którym prowadzona jest ewaluacja (w zł):	40 000	
Kraje zaangażowane (dotyczy współpracy międzynarodowej)	Węgry	Liczba partnerów (w podziale na krajowych i zagranicznych)	Krajowych:	4
			Zagranicznych:	1
Czy LGD, w którym prowadzona jest ewaluacja był partnerem wiodącym w tym projekcie współpracy?	☐ tak	☒ nie		
Opis projektu				
Proszę opisać korzyści dla: wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego / rozwoju lokalnego / turystyki	Dla uczestników projektu	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej, promocja obszarów i produktów lokalnych oraz wzmocnienie współpracy obszarów objętych LSR partnerskich LGD., poprzez rozwój enoturystyki i produktów lokalnych, publikację, aplikację mobilną oraz wizytę studyjną		
	Dla osób poza projektem	Aplikacja, która w innowacyjny i atrakcyjny sposób prezentuje walory przyrodnicze, historyczne, kulturowe, zabytki, atrakcje, winnice, gospodarstwa agroturystyczne i enoturystyczne, a także informuje o producentach i przetwórcach lokalnych produktów (miodów, serów kozich), zlokalizowanych na obszarze LGD, z wykorzystaniem lokalizacji GPS.		

Proszę opisać, jakie projekt wykorzystuje zasoby przyrodnicze, historyczne, produktów lokalnych, kulturowych, turystycznych, inne	Przyrodnicze	Aplikacja w innowacyjny i atrakcyjny sposób prezentuje walory przyrodnicze, historyczne, kulturowe, zabytki, atrakcje, winnice, gospodarstwa agroturystyczne i enoturystyczne, a także informuje o producentach i przetwórcach lokalnych produktów (
	Historyczne	j.w.	
	Produkty lokalne	j.w.	
	Kulturowe	j.w.	
	Turystyczne	j.w.	
	Inne, jakie?	ND	
Czy projekt dotyczył (angażował) grup/y defaworyzowanych/ej (wymienić jakie)	Nie dotyczy		
Proszę opisać innowacyjność projektu (jeśli dotyczy)	Aplikacja mobilna prezentująca walory obszaru objętego projektem		
Proszę opisać trwałość efektów projekt	Stworzona aplikacja będzie dostępna do bezpłatnego pobrania w terminie co najmniej 5 lat od daty zakończenia projektu		
Osiągnięte wskaźniki	Nazwa wskaźnika	Liczba	
		Liczba wydawnictw promujących obszar LGD	1
		Liczba aplikacji mobilnych	1
		Liczba zorganizowanych wyjazdów studyjnych	1
Inne uwagi dotyczące projektu	Nie dotyczy		

Tabela 18 Opis projektu współpracy

5.5. Działalność biura LGD

Plan komunikacji w zakresie działań LGD okazał się dosyć efektywny, biorąc pod uwagę realizację LSR. Dane liczbowe wskazują, że aktywność biura była zróżnicowana i wykorzystywała zarówno kanały bezpośrednie, jak i pośrednie w formie broszury informacyjnej, czy strony internetowej.

W mniejszej, niż zakładano, skali udało się zrealizować akcje promocyjne przy okazji innych wydarzeń kulturalnych w regionie. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy była pandemia COVID-19, która ograniczała możliwość organizacji planowanych eventów i promocji na terenie województwa podkarpackiego.

Pojawiają się głosy, że w ramach promocji warto bardziej przyjrzeć się aktywizacji młodych osób w zakresie podejmowania prób otwierania działalności i pozyskiwania środków. Ukierunkowanie metod dotarcia do tej grupy docelowej może być istotnym elementem przyszłych działań promocyjnych. Z drugiej strony spotkania informacyjno-szkoleniowe wydają się być mało atrakcyjną formą docierania do ewentualnych wnioskodawców. Sposoby te mogą tym samym w przyszłości zostać poddane analizie i zmodyfikowane.

Działanie komunikacyjne	Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika osiągnięta na dzień:						
			31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2021	30.03. 2022
Kampania informacyjna dot. warunków przyznawania pomocy, zasad oceny i wyboru operacji przez LGD	Spotkania informacyjno-szkoleniowe dotyczące ogłaszanych naborów	10	5	2	0	2	0	1	0
	Wydanie publikacji dotyczącej założeń LSR Czarnorzecko-Strzyżowskiej LGD na lata 2014-2020	1	1	0	0	0	0	0	0
	Liczba odwiedzin strony internetowej	-	12765	18987	22138	27731	19152	19619	5354
	Liczba odbytych imprez promocyjno-informacyjnych z zakresu realizacji LSR i działalności LGD	80	10	10	10	9	2	13	0
	Propagowanie i informowanie o założeniach LSR na wydarzeniach na terenie województwa podkarpackiego	14	2	2	2	1	0	0	0
	Liczba artykułów w prasie lokalnej	4	0	2	0	1	1	0	0

Badanie satysfakcji Wnioskodawców z udzielonego doradztwa przez pracowników Biura LGD	Liczba ankiet, które wpłynęły do biura LGD	-	0	0	50	27	39	34	0
---	--	---	---	---	----	----	----	----	---

Tabela 19 Wskaźniki odnośnie działań komunikacyjnych

Pierwszy rok działania przyniósł największą liczbę podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (55). W kolejnych latach poziom utrzymywał się na podobnym poziomie 30-40 podmiotów rocznie. Rok 2016 przyniósł również najwięcej pracy w zakresie doradztw telefonicznych (5), mailowych (41). W sumie w pierwszym roku działania obsłużono 101 podmiotów. W kolejnych latach ilość podmiotów objętych doradztwem wykazuje tendencję spadkową osiągając liczbę 20 podmiotów w roku 2020.

Najskuteczniejszym sposobem doradztwa na podstawie obserwacji pracowników biura były spotkania bezpośrednie. Pozwalały one pracować na konkretach, a dzięki temu wypracować największy efekt.

	Dane na dzień						
	31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2021	31.03. 2022
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa w biurze	55	30	31	40	31	40	20
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa udzielonych telefonicznie	5	1	1	0	0	0	0
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa mailowo/ przez Internet	41	26	4	7	0	0	0
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (suma wierszy powyżej)	101	57	36	47	31	40	20

Tabela 20 Liczba działań doradczych w podziale na ich formę

Pracownicy LGD opisują szkolenia dla nich przeznaczone, jako efektywne. Podkreślają w tym zakresie dostosowanie ich do potrzeb grupy, jak i konkretne, jasne wskazówki, które pozwoliły przygotować się do wsparcia wnioskodawców.

Data szkolenia	Temat szkolenia	Wykonawca szkolenia	Liczba przeszkolonych pracowników LGD
15.09.2016	Omówienie dokumentów związanych z wdrażaniem poddziałania 19.2.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	2
16.09.2016	Omówienie dokumentów związanych z wdrażaniem poddziałania 19.2.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	3
7.10.2016	Przygotowanie projektów w ramach PROW 2014-2020-LEADER	Lokalna Grupa Działania „Kraina Nafty”	2
25-26.01.2017	Podniesienie kompetencji w zakresie oceny formalnej wniosków w ramach PROW 2014-2020, ze szczególnym naciskiem na weryfikację biznesplanów i dokumentacji technicznej projektów inwestycyjnych	Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich	2
03.02.2017	Szkolenie z zakresu przekazywanej dokumentacji przez LGD w ramach przeprowadzonych naborów w ramach 19.2, wdrażanie poddziałania 19.3	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	1
14.03.2017	Podniesienie kompetencji w tym praktycznych umiejętności w zakresie prowadzenia przez LGD doradztwa dla wnioskodawców i skutecznej komunikacji ze społecznością lokalną, a także wypracowanie skutecznych metod komunikacji ze społecznością lokalną dla wzmocnienia roli LGD w środowiskach lokalnych.	Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich	2
11.05.2017	Szkolenie z zakresu przekazywanej dokumentacji przez LGD w ramach przeprowadzonych naborów w ramach 19.2, rozpatrywanie protestów	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	2
18-19.05.2017	Szkolenie w zakresie projektów grantowych oraz wdrażanie poddziałania 19.3	Lokalna Grupa Działania „Nasze Bieszczady”	2

9-10.10.2017	Szkolenie w związku ze zmianą przepisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	2
12.07.2018	Szkolenie z biznesplanu	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	2
14-15.11.2018	Zasady funkcjonowania LGD, analiza dokumentów wewnętrznych stowarzyszenia, zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej	Lokalna Grupa Działania „Nasze Bieszczady”	1
28.02.2019	Portal ARIMR, Stan wdrażania, Formularz informacji monitorującej	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	3
01.03.2019	Podsumowanie kontroli	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	2
30.09-02.10.2019	„Leader dzis i jutro”	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Świętokrzyskiej	1
17.12.2019	Ewaluacja	MRiRW	1
20.02.2020	Dodatkowe środki na realizację LSR, zasady wykorzystania różnicy kursowej, czynności kontrolne	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	2
09.10.2020	Szkolenie online-zmiana rozp. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	4
9-11.06.2021	Szkolenie z zakresu Ewaluacji i Monitoringu strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, Smart Villages	Lokalna Grupa Działania „Nasze Bieszczady”	1
09.04.2021	Szkolenie dla pracowników online, omówienie zmian w PROW, zasady podziału dodatkowych środków	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	2
9-10.09.2021	Stan wdrażania 19.2, rozliczenie i wypłata środków na funkcjonowanie LGD, zasady funkcjonowania KSOW, Nowa perspektywa finansowa	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	2
6.10.2021	Warsztaty dot. założeń Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	1

18-20.10.2021	Szkolenie z zakresu Ewaluacji i Monitoringu strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, stan wdrażania LSR	Lokalna Grupa Działania „Nasze Bieszczady”	2
15-16.11.2021	Omówienie wielofunduszowości na przykładzie Stowarzyszenia „Suwalsko-Sejneńska” LGD, Nowa perspektywa, Wsparcie przygotowawcze	Lokalna Grupa Działania „Nasze Bieszczady”	2

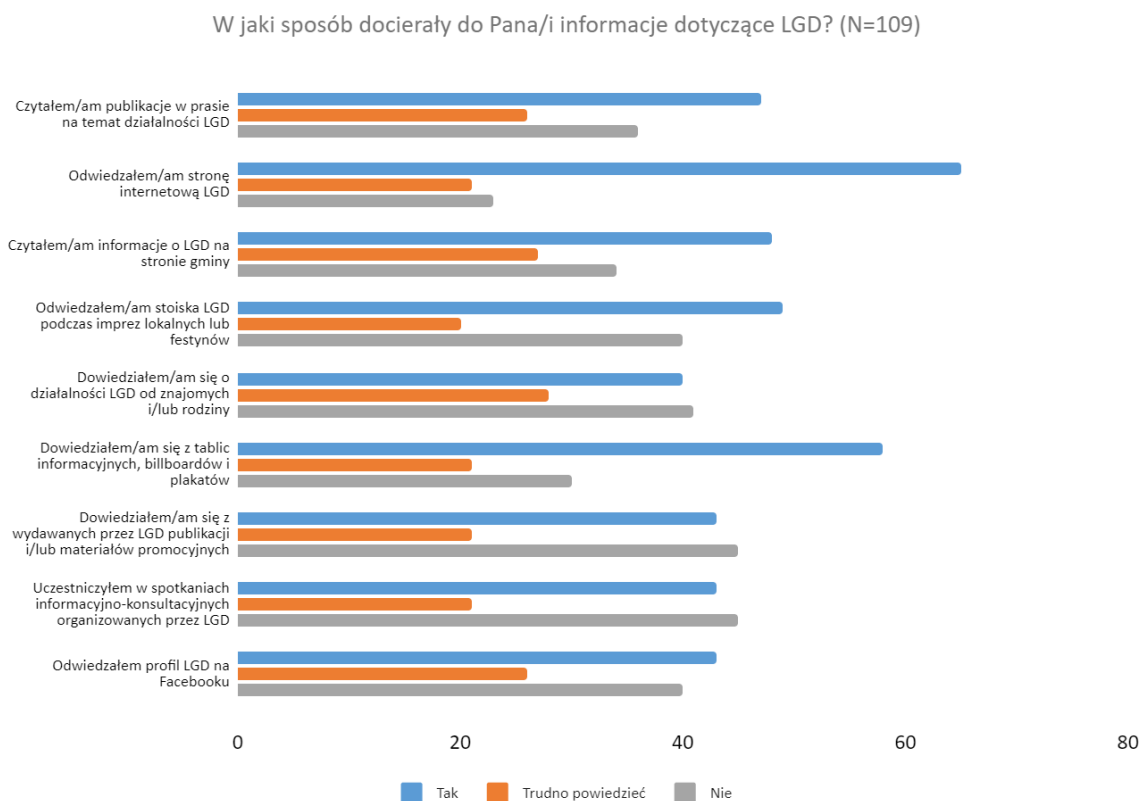
Tabela 21 Wykaz szkoleń dla pracowników LGD

Szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 22.02.2022

Data szkolenia	Temat szkolenia	Wykonawca szkolenia	Liczba przeszkolonych członków zarządu	Liczba przeszkolonych członków rady
8.11.2016	Procedury oceny i wyboru operacji, kryteria wyboru operacji	LGD	-	10
23.10.2018	Zapoznanie z nowymi procedurami oceny operacji i nowymi kryteriami wyboru operacji	LGD	-	9
29.11.2019	Zapoznanie z nowymi procedurami oceny operacji	LGD	-	12
09.05.2019	Stan realizacji LSR, ewaluacja zewnętrzna	LGD	7	-
21.12.2020	Stan realizacji LSR, ewaluacja zewnętrzna	LGD	8	-
18.11.2021	Stan realizacji LSR, dodatkowe środki, projekty współpracy	LGD	8	-
22.02.2022 r.	Procedury oceny i wyboru operacji, Procedury oceny i wyboru grantobiorców	LGD	11	-

Tabela 22 Szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 22.02.2022

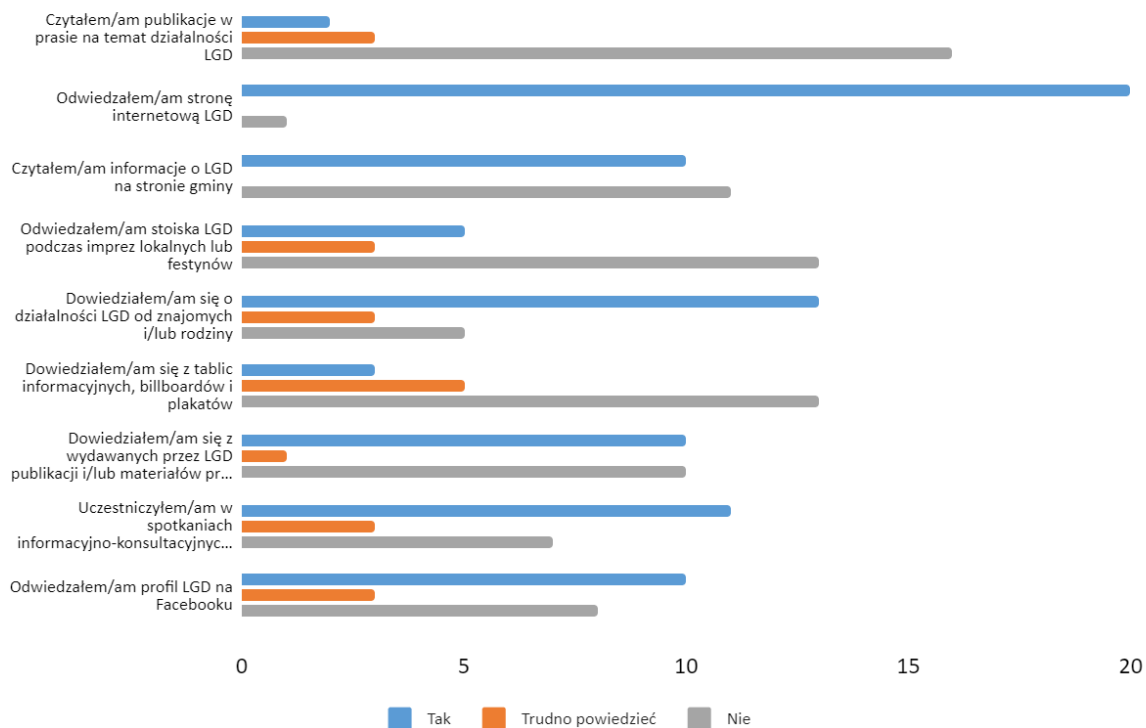
Wśród najskuteczniejszych sposobów, dzięki którym docierały do osób ankietowanych (109 osób) informacje o LGD, wymieniane są: strona internetowa oraz tablice informacyjne i billboardy/plakaty (około 60 – 65% wskazań na te formy komunikacji). Pozostałe formy oscylują wokół 40-50% wskazań wśród ankietowanych. Najmniej skutecznymi w tym zakresie formami, na podstawie odpowiedzi, wydają się wydawane przez LGD publikacje oraz spotkania informacyjne – ponad 50% badanych nie uważa, że w ten sposób dotarły do nich informacje o LGD. Informacje te będą istotną wskazówką dla kolejnych edycji w kontekście zmiany akcentów na poszczególne formy informowania o LGD.

Wykres 10 Pytania ankietowe odnośnie źródeł informacji o LGD

W kontekście samych informacji o naborze wniosków największą popularnością cieszyła się strona internetowa. Wskazały ją jako źródło informacji wszystkie badane osoby (21). Większość również podaje, jako źródło informacji najbliższe osoby i znajomych. Co ciekawe, w przeciwieństwie do informacji o samym LGD, badani wyraźnie wskazują, że o naborze wniosków nie dowiadywali się z billboardów, czy plakatów (ponad połowa badanych), a także nie podczas festynów, czy imprez kulturalnych (podobnie ponad połowa negatywnych wskazań). Najmniej istotnym źródłem informacji w tym zakresie były natomiast ogłoszenia w prasie. Szesnaście osób wskazuje, że nie było to dla nich istotne źródło, a tylko dwie wyrażają zdanie przeciwne.

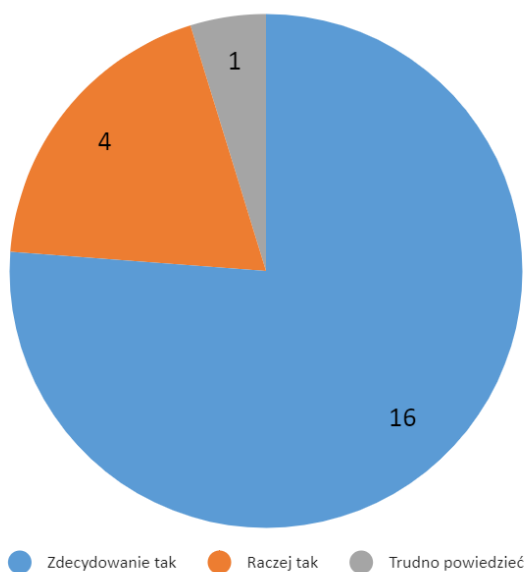
W jaki sposób docierają do Pana/i informacje o naborze wniosków w LGD? (N=21)

Wykres 11 Pytania ankietowe odnośnie źródeł informacji o naborze wniosków

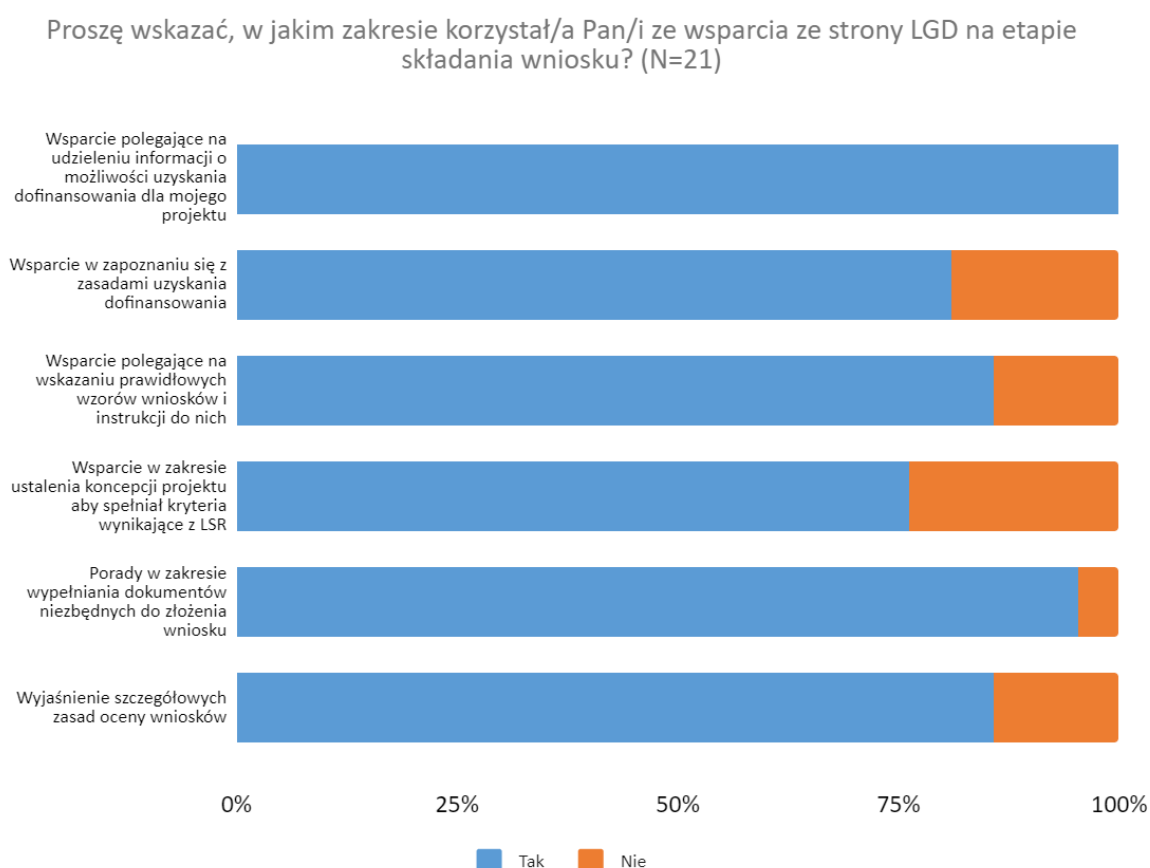
Wśród 21 ankietowanych, niemal wszyscy (20 osób) wskazują, że byli w wystarczającym stopniu informowani o możliwości pozyskania środków. Świadczy to o skuteczności informacji w tym zakresie.

Czy LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków? N=21

Wykres 12 Pytania ankietowe odnośnie efektywności informacji w zakresie pozyskiwania środków

Informacje pozyskane od ankietowanych (21 osób) wskazują, że w szerokim zakresie korzystali oni ze wsparcia ze strony LGD przy składaniu wniosków. Wszyscy lub niemal wszyscy korzystali z informacji na temat możliwości uzyskania dofinansowania oraz z porady odnośnie wypełniania dokumentów. W zakresie pozostałego wsparcia, zdecydowało się na nie przynajmniej ¼ badanych, co pokazuje ważną funkcję, jaką pełniło LGD w procesie informacyjnym.

Wykres 13 Pytania ankietowe odnośnie korzystania ze wsparcia ze strony LGD

Wysoko oceniono również jakość wsparcia, które zostało udzielone beneficjentom przez LGD. Na wszystkich etapach i w poszczególnych zadaniach ilość pozytywnych głosów jest równa lub przewyższa 17 (80% z 21 osób), Natomiast na etapie przygotowania 100% ankietowanych ocenia wsparcie, jako efektywne. Pojedyncze przypadki niezadowolonia pojawiają się jedynie na etapie rozliczania operacji (1 osoba). Wyniki wskazują tym samym na wysoką jakość oferowanego wsparcia.

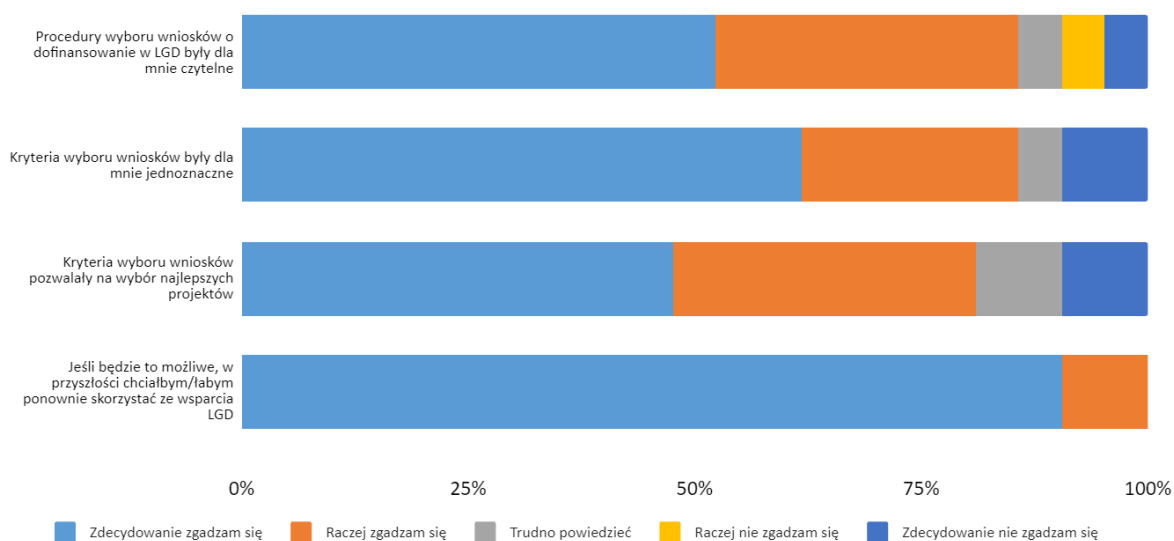
Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji [N=21]							
	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie	N

Etap składania wniosku	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	18	3	0	0	0	0	21
	Udzielone porady były przydatne	18	3	0	0	0	0	21
	Przygotowanie merytoryczne doradcyców z LGD było odpowiednie	19	2	0	0	0	0	21
Etap realizacji operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	16	4	1	0	0	0	21
	Udzielone porady były przydatne	16	4	1	0	0	0	21
	Przygotowanie merytoryczne doradcyców z LGD było odpowiednie	17	3	1	0	0	0	21
Etap rozliczania operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	16	1	3			1	21
	Udzielone porady były przydatne	16	1	3			1	21
	Przygotowanie merytoryczne doradcyców z LGD było odpowiednie	16	1	3			1	21

Tabela 23 Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji

Ankietowani (21) najwyraźniej wyrażają swoją chęć ponownego otrzymania wsparcia z LGD (100%), co jest pozytywną prognozą w kontekście kolejnych naborów. Zdecydowana większość badanych pozytywnie ocenia również czytelność kryteriów i procedur wyboru wniosków, a także ich adekwatność w kontekście wyboru najlepszych projektów. Warto jednak zauważyć, że badani nie są tak zdecydowanie zgodni, jak w przypadku chęci otrzymania wsparcia z LGD. W kontekście kryteriów i procedur pojawia się również kilka głosów, które nisko je oceniają. Daje to tym samym pole do dalszej pracy nad tym obszarem.

Proszę ocenić poniższe stwierdzenia dotyczące składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD (N=21)

Wykres 14 Ocena stwierdzeń odnośnie składania i realizacji projektów przy wsparciu LGD

Rozdział 6 Odpowiedzi na pytania badawcze.

6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR

Na podstawie analiz i spotkań na terenie badanego LGD zostały opracowane trzy główne cele. Pierwszym z nich było zwiększenie atrakcyjności regionu dla turystów, drugim aktywizacja przedsiębiorczości, a trzecim podniesienie świadomości i aktywności społecznej.

W ogólnej ocenie wpływu na główne cele opracowane przez LSR, można stwierdzić, że jest on zadowalający. Przygotowane projekty wpisują się zarówno w opracowaną strategię, jak również są zgodne z oczekiwaniami mieszkańców, co jest czynnikiem wpływającym na ostateczną ocenę. Wskaźniki opracowane na potrzeby oceny przedstawiają dane, które można uznać za odpowiednie i świadczące o efektywności działań. Finansowa realizacja oscyluje wokół 96%, co dodatkowo wskazuje na to, że cele są osiągane. Warto również dodać, że udało się uzyskać dodatkowe oszczędności związane z „przeliczeniem euro”.

Aspektem, który może nieco utrudnić realizację projektów, będących w trakcie jest szalejąca inflacja. Pierwotne wyceny mogą być nie do utrzymania w kontekście wzrostu cen usług, czy produktów. Jednak same cele nie są zagrożone.

Patrząc całościowo projekty spełniły swoje założenia odnośnie wszystkich głównych celów. Obiektywne trudności związane z konkurencyjnością sąsiednich ośrodków – większe miasta, bliskość atrakcyjnych turystycznie Bieszczad – ograniczają możliwość skokowej poprawy w opracowanych celach. Jednak uzyskane rezultaty wskazują, że jest to zdecydowanie krok w dobrym kierunku, który wzmocni znaczenie regionu, a na pewno pozwoli na zwiększenie komfortu mieszkańców.

6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

W kontekście wpływu na kapitał społeczny, jest on dostrzegany poprzez inwestycje, które zostały poczynione. Zagospodarowanie i wyposażenie świetlic i miejsc spotkań sprawia, że mieszkańcy mogą się poznawać. Ważna jest też rozwój infrastruktury nad Wisłokiem – odżywa możliwość spływów kajakowych, co łączy przedsiębiorców i daje możliwość pod dalszy rozwój społeczności lokalnej.

Bardzo ważną inwestycją, która ma przynieść satysfakcję mieszkańcom i dać im miejsce do dalszych spotkań są place zabaw. Dla gmin istotne jest, żeby stały się one wizytówką działań LGD, dlatego też dokładane są starania, żeby ich jakość oraz estetyka były na wysokim poziomie. Kontakty pomiędzy rodzicami i pomiędzy dziećmi mogą być ważnym elementem wpływającym na rozwój kapitału społecznego.

Każde przedsięwzięcie w ramach działań LGD ma potencjał do tego, żeby rozwijać sieć kontaktów i kapitał społeczny. Ludzie chcą, żeby te przedsięwzięcia służyły takim właśnie celom. Rozbudowa i wyposażenie świetlic pomogła w rozwoju kontaktów w Kole Gospodyń Wiejskich, jak również pracownikom Ochotniczej Straży Pożarnej w znalezieniu miejsca na wspólne spędzenie czasu. W przyszłości zatem podobne działania w ramach projektów LGD będą podejmowane i z pewnością będą się przyczyniać do dalszej poprawy relacji między mieszkańcami.

6.3. Przedsiębiorczość

Projekty były dosyć zróżnicowane, głównie jednak wnioskodawcy angażowali się przede wszystkim w mniejsze – jedno lub dwuosobowe – firmy. Pojawiły się zarówno pomysły na otwarcie zakładów usługowych – naprawa samochodów, zakład fryzjerski, firmy budowlane -, jak również przedsięwzięcia z zakresu agroturystyki. Wiele osób chcąc wykorzystać dobrą koniunkturę zainwestowało w budowę domków do wynajęcia dla turystów.

Istotne jest to, że z każdej gminy pojawiły się wnioski, co daje poczucie, że była to dla mieszkańców ważna możliwość na podjęcie indywidualnego działania. O zainteresowaniu możliwością dofinansowania i zaangażowaniu w przedsiębiorczość świadczy fakt, że wniosków było znacznie więcej niż środków, które mogły być na te cele przeznaczone. Zauważalne jest również, że w zakresie istniejących już przedsiębiorstw pojawiają się nowe etaty. Z jednej strony buduje to markę danej firmy i świadczy o skuteczności jej działania, a z drugiej zachęca kolejne osoby do podjęcia działań w kierunku przedsiębiorczości.

W tym kontekście oczywiste i naturalne jest, że w kolejnych edycjach temat dofinansowania przedsiębiorczości jest ważny i potrzebny. Istnieje przekonanie, że w regionie raczej nie ma miejsca i możliwości na powstanie dużego przemysłu, stąd działania mikro przedsiębiorców i małych firm jest kluczem do aktywizacji mieszkańców. LGD promuje się na lokalnych eventach, na przykład podczas dożynek, gdzie można spotkać się z zainteresowaniem mieszkańców i usłyszeć od nich o potrzebie realizacji kolejnych edycji. Kontynuacja podjętej strategii jest więc zasadna z tej perspektywy.

6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Rozwój turystyki i przedsiębiorczości są najważniejszymi elementami LSR. Projektów w tym zakresie było sporo i dosyć różnorodne – szlaki turystyczne, drogi rowerowe z uwzględnieniem dziedzictwa kulturowego. Duży wachlarz możliwości w naborach spowodował, że wiele podmiotów uczestniczyło w tym zakresie. Przykładem tego była inwestycja w oświetlenie drogi spacerowej, która pełni w kościele również funkcję drogi krzyżowej.

Gminy próbują się promować w zakresie walorów turystycznych. Oferta turystyczna się rozwija, jest coraz więcej miejsc, gdzie turyści mogą spędzać czas i dostrzegać wartość tego regionu. Promocja regionu odbywa się na przykład poprzez organizację konferencji turystycznej, która dała możliwość zainteresowania regionem szersze spektrum osób. Powstają miejsca nad Wisłokiem, gdzie możliwa jest inwestycja w infrastrukturę wspierającą kajakarstwo turystyczne.

W odniesieniu do przyszłych działań właśnie rzeka Wisłok i jej walory sprawiają, że ma ona potencjał do większego zainteresowania turystów możliwością rekreacji wodnej – spływy kajakowe. Małe ośrodki turystyczne, do którego zalicza się również opisywana LGD, posiadają proporcjonalnie mniejsze środki, co przekłada się również na działania na mniejszą skalę – powstają mapy, czy tablice. Chociaż więc nie wpłynie to od razu na natychmiastową zmianę, daje jednak możliwości na rozwój i działanie „do przodu”.

6.5. Grupy defaworyzowane

Bezrobocie w regionie, jak i całym województwie pozostaje wciąż dużym wyzwaniem i trudnością. W tym kontekście wydaje się, że aktywizacja przedsiębiorczości, jak i ogólna inwestycja w rozwój regionu są działaniami adekwatnymi, mogącymi wpływać na zwiększenie możliwości osób bezrobotnych – czyli członków grupy defaworyzowanej.

Istotną i poruszaną często kwestią jest tutaj jednak możliwość bezpośredniego skorzystania z dofinansowania przez osoby pozostające bez zatrudnienia. Konieczność sfinansowania własnego projektu i w dalszej kolejności wnioskowanie o zwrot poniesionych kosztów, mogło ograniczać możliwości osób z tej grupy. Pojawiające się pomysły związane głównie z możliwością „zaliczkowania” projektów przedstawianych przez osoby bezrobotne, mogłoby zwiększyć ich dostępność do środków, którymi dysponuje LGD.

Jeśli chodzi o wpływ na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego LGD nie posiada danych, które miałyby to weryfikować. Jednak skala realizacji projektów pozwala przypuszczać, że w ogólnym obrazie, taki pozytywny wpływ zaistniał. Dane, które wskazują na zmniejszenie ilości osób zarejestrowanych, jako bezrobotne, wzrost zatrudnienia oraz zmniejszająca się ilość beneficjentów pomocy społecznej pozwalają na wniosek o potencjalnym wpływie działań LGD na ten obszar.

W kontekście dalszej strategii warte kontynuowania są działania, które mogłyby dawać szansę wykorzystania środków na tworzenie nowych miejsc zatrudnienia. Rynek pracy w ostatnich latach sprzyja przedsiębiorczości, a także znajdowaniu pracy w różnych sektorach. Pojawiają się jednak głosy, że nawet przy sprzyjającej koniunkturze bezrobocie w województwie stanowi problem. Możliwe więc, że warte rozważenia byłyby działania, które mocniej i wyraźniej dotyczyłyby osób pozostających na bezrobociu.

6.6. Innowacyjność

Ocena tego obszaru stanowi problem w obliczu niejasności kryteriów innowacyjności. Pojawiające się pomysły i projekty wpisują się raczej w schemat działań standardowych, aczkolwiek niejednokrotnie nowych w regionie. Innowacyjność projektów łączona jest głównie z trendami w branży IT – jednak ilość wniosków z tego zakresu nie była wysoka. Pojawia się w tym zakresie postulat o stworzenie narzędzia, które miałyby pomóc określić poziom innowacyjności danego przedsięwzięcia.

6.7. Projekty współpracy

W gminach udało się zrealizować planowane projekty współpracy, co można określić, jako osiągnięcie celu i sukces przedsięwzięcia. Na terenie LGD powstały w ramach tych działań plenerowe siłownie - łącznie 24 obiekty, które mają docelowo wpłynąć na zróżnicowanie możliwych aktywności mieszkańców. Dodatkowo w ramach tej inwestycji zorganizowane zostały eventy rekreacyjno-sportowe. W ramach współpracy zagranicznej z Węgry powstała

publikacja na temat winiarstwa oraz zorganizowano wymianę studyjną. Wyjazd ten służył wymianie doświadczeń z tego zakresu i promowanie oraz rozwój tej formy działalności.

W ramach projektów współpracy realizowana jest również budowa placów zabaw, która, jak wspomniano wcześniej, ma na celu również wzmocnienie relacji w zakresie kapitału ludzkiego. Pomimo dobrej oceny efektywności i potrzeby tego projektu, pojawia się pytanie o celowość jego realizacji właśnie w ramach projektu współpracy. Pojawiają się głosy postulujące, że w tym zakresie powinny być organizowane działania obfitujące w częstsze, bezpośrednie spotkania.

6.8. Ocena funkcjonowania LGD

Partnerzy w ramach LGD idą w kierunku realizacji projektów i sprawnego ich rozliczenia. Współpraca jest efektywna i nie następuje żadnych dodatkowych trudności – jest też na dobrym poziomie.

W kontekście samego biura dane i doświadczenie wskazuje, że doradztwo jest na wysokim poziomie, pracownicy w razie konieczności jadą również w teren, żeby wspomóc. Zebrane ze środowiska informacje wskazują również, że w tym zakresie jest bardzo dobrze. Nie ma skarg na działalność biura, jak również same biura mają dobre warunki do działania.

Zmiany, które powinny się pojawić w kierunku zwiększenia skuteczności działań LGD powinny mieć charakter wzmocnienia działań, które do tej pory były określone w strategii. Cele były dobrze nakreślone, więc główne kierunki są odpowiednio sformułowane.

6.9. Ocena procesu wdrażania

Ocena procesu wdrażania jest zadowolająca zarówno w odniesieniu do danych, jak i opinii LGD. Realizacja rzeczowa i finansowa przebiega w odpowiedni sposób. Wskaźniki realizacji wskazują, że do tej pory wykorzystane zostało ponad 90% środków, a z tego około 70% wypłacono beneficjentom. Natomiast w kontekście wskaźników produktów, również około 70% jest zrealizowanych. Proces wdrażania można określić, jako efektywny, na o wpłynęło przede wszystkim duże zainteresowanie wnioskodawców. Z drugiej strony ilość środków, które były do dyspozycji w ramach dofinansowań można określić, jako stosunkowo łatwe do rozdysponowania.

W zakresie czytelności procedur naboru, wyboru i realizacji projektów pojawiają się dwa wątki. Z jednej strony można określić je, jako dosyć czytelne i zrozumiałe w kontekście potrzebnej do zebrania dokumentacji, czy informacji, które należało przedstawić. W przypadku wątpliwości dosyć efektywnie działało doradztwo, które pozwalało na

doprecyzowanie ewentualnych niejasności. Z drugiej jednak strony sama ilość i kompleksowość wniosków sprawiała, że samodzielne ich wypełnienie i skompletowanie przerastało czas i energię wnioskodawców. Stąd pojawiająca się niejednokrotnie konieczność zlecenia wypełniania wniosków do zewnętrznych instytucji.

Warto podkreślić, że również wybrane wskaźniki pozwalały na określenie wybór najlepszych projektów, zgodnych z celami LSR. Szerokie zdefiniowane wskaźników pozwala na dopasowanie do nich poszczególnych projektów. Spore zainteresowanie naborami ułatwiało również wybór tych, które wpisywały się w strategię.

6.10. Wartość dodana podejścia LEADER

Działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji i powiązań pomiędzy różnymi aktorami biorącymi udział w przedsięwzięciu. Biuro LGD aktywnie i efektywnie wspiera wnioskodawców, co buduje powiązania i zaufanie do współpracy. Również sami wnioskodawcy mieli okazję składać wspólne projekty, co też stanowi o potencjale do budowania sieci relacji.

7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje.

1. Całościowa ocena wpływu realizacji LSR na region wypada pozytywnie. Wydaje się, że LGD odpowiednio określił cele, które miały zostać zrealizowane i ich kontynuacja jest zasadna. Możliwe, że elementem do poprawienia jest kwestia wyraźniejszego podkreślenia specyficznych walorów regionu. Pojawiające się komentarze odnośnie trudnej konkurencji, jaką są Bieszczady, czy większe ośrodki miejskie sugerują konieczność znalezienia jednego, wspólnego motywu, który wyróżniałby ten rejon. Budowa specyficznej marki, czy przewodniego hasła, mogłyby wpłynąć na wzrost zainteresowania turystów i zwiększenie rozpoznawalności regionu.
2. W zakresie rozwoju kapitału społecznego, obrana LSR wskazuje na to, że ma ona swój potencjał. Dalsze finansowanie działań oddolnych, które miałyby wzmocnić relacje międzyludzkie wydaje się zasadne i warte kontynuowania. Pomysł rozbudowy infrastruktury pod wpływem kajakowe, mogłoby nieść ze sobą możliwość współpracy mieszkańców nad wspólnym projektem budującym rozpoznawalność regionu. Dalsze rozbudowywanie przestrzeni wspólnych aktywności – świetlice, czy place zabaw będą przekładać się na ilość i jakość relacji.
3. Podobnie kontynuacja strategii w zakresie aktywizacji przedsiębiorczości wydaje się zasadna z punktu widzenia osiągniętych celów. Zainteresowanie wnioskodawców wskazuje, że możliwość dofinansowania indywidualnych przedsięwzięć jest oczekiwana.
4. W kontekście rozwoju turystyki i dziedzictwa kulturowego pojawiają się działania promocyjne, ale są ograniczane do działań o małym zasięgu (mapy, broszury informacyjne). Wydaje się, że organizacja stałych eventów, z którymi kojarzone byłyby specyficzne dla regionu zabytki, czy walory przyrodnicze dałyby z jednej strony rozpoznawalność, a z drugiej możliwość sukcesywnego promowania mniejszych wydarzeń w regionie.
5. Ważnym działaniem będzie dalsze wspomaganie aktywności osób, które pozostają w rejestrze bezrobotnych. Wydaje się, że w tym obszarze istotne będzie wyraźniejsze, bezpośrednie wspieranie osób z tej grupy (defaworyzowanej) poprzez facylitację możliwości ubiegania się o dotację. Ważnym elementem w tym zakresie byłoby „zaliczkowanie” projektów wnoszonych przez osoby z tej grupy. Obecna konieczność znajdowania własnych środków, niejednokrotnie uniemożliwia efektywne ubieganie się o dofinansowanie. Zaliczki, czy wsparcie z gminy w celu poczynienia potrzebnych inwestycji warte są rozważenia.

6. W zakresie innowacyjności pojawia się postulat stworzenia narzędzia, które ułatwiłoby określanie poziomu innowacyjności projektu. Arbitralność oceny nie pozwala w pełni określić, które projekty można traktować, jako innowacyjne, a tym samym korzystać w pełni z potencjału danego pomysłu.
7. Odnośnie projektów współpracy wyrażane są głosy, że projekty te mogłyby być mocniej nakierowane na rzeczywistą wymianę doświadczeń między regionami, wzajemne poznawanie się i zbliżanie do siebie. Jednym z pomysłów byłyby wymiana studyjna i możliwość rzeczywistego spotkania z przedstawicielami regionów.
8. W kontekście funkcjonowania LGD główną rekomendacją wychodzącą poza wzmocnienie obecnych działań jest szersze skorzystanie z potencjału i doświadczeń stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe działają efektywnie – jednak problemem jest to, że nie posiadają własnego budżetu. Brak prefinansowania jest tym samym problemem w pełnym wykorzystaniu ich potencjału. Czasami zdarza się w takich sytuacjach wsparcie z gminy, lecz ta możliwość wsparcia zależy od decyzji konkretnych osób (wójtów, czy skarbników gmin). Dostęp do prefinansowań i zaliczek mogłoby być efektywnym wyjściem z sytuacji.
9. Ważną zmianą, która mogłaby nastąpić w zakresie procesu wdrażania projektów byłaby możliwość wystawiania oświadczeń w miejsce kompletowania odpisów i oryginałów dokumentów. Oświadczenia te mogłyby odnosić się do kwestii podstawowych, takich jak np. adres zamieszkania zamiast zdobywania oficjalnych dokumentów potwierdzających. Ułatwiłoby to procedurę i skróciło czas kompletowania niezbędnych dokumentów.
10. W odniesieniu do podejścia LEADER trudno określić ostateczny poziom wykorzystania jego potencjału, natomiast z pewnością ten wpływ jest dostrzegalny. W kontekście dalszych działań można więcej zrobić odnośnie jego promocji, chociaż poziom realizacji jest zadowalający. Realizowane projekty wpisują się w LSR i przyczyniają się do wzmocnienia obszaru nią objętego.

8. Spis tabel i wykresów.

Tabela 1	Ludność w gminach wchodzących w skład LGD	10
Tabela 2	Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD	11
Tabela 3	Wydatki gmin na 1 mieszkańca	12
Tabela 4	Wybrane dane gmin obszaru LGD w roku 2020	13
Tabela 5	Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD	14
Tabela 6	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	15
Tabela 7	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.....	15
Tabela 8	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	16
Tabela 9	Ludność gmin wg wieku.....	19
Tabela 10	Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD	19
Tabela 11	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.....	20
Tabela 12	Turystyczne obiekty noclegowe w gminach	23
Tabela 13	Zakres zmian w LSR.....	26
Tabela 14	Cele i przedsięwzięcia w ich obszarze.....	35
Tabela 15	Wnioski dotyczące podejmowanych przedsięwzięć.....	39
Tabela 16	Finansowa realizacja celów.....	47
Tabela 17	Opis projektu współpracy 1	51
Tabela 18	Opis projektu współpracy	54
Tabela 20	Wskaźniki odnośnie działań komunikacyjnych	57
Tabela 21	Liczba działań doradczych w podziale na ich formę	58
Tabela 22	Wykaz szkoleń dla pracowników LGD.....	61
Tabela 23	Szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 22.02.2022.....	61
Tabela 24	Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji.....	65
Rysunek 1	Mapa obszaru działania Stowarzyszenia Czarnoczecko-Strzyżowska LGD	9
Wykres 1	Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD.....	11
Wykres 2	Wydatki gmin na 1 mieszkańca	12
Wykres 3	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.....	16
Wykres 4	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.....	17
Wykres 5	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.....	21
Wykres 6	Pytania ankietowe odnośnie zmian w gminie	40
Wykres 7	Pytania ankietowe odnośnie zmian w gminie	41
Wykres 8	Pytania ankietowe odnośnie zmian w gminie cd	42
Wykres 9	Pytania ankietowe odnośnie obszarów wymagających dofinansowania.....	43

Wykres 10 Pytania ankietowe odnośnie źródeł informacji o LGD	62
Wykres 11 Pytania ankietowe odnośnie źródeł informacji o naborze wniosków.....	63
Wykres 12 Pytania ankietowe odnośnie efektywności informacji w zakresie pozyskiwania środków. 63	
Wykres 13 Pytania ankietowe odnośnie korzystania ze wsparcia ze strony LGD	64
Wykres 14 Ocena stwierdzeń odnośnie składania i realizacji projektów przy wsparciu LGD	66

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania.

Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej efektów funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety trwa 10 minut.

Z góry dziękujemy za pomoc!

1. Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiła się sytuacja na rynku pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Powstały nowe firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy wsparcia dla ludzi młodych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Podejmowano inicjatywy, których celem było wsparcie osób starszych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiły się relacje pomiędzy mieszkańcami	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększył się ruch turystyczny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan zabytków	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy spędzania wolnego czasu	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba wydarzeń kulturalnych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Przestrzeń publiczna stała się bardziej estetyczna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

2. Proszę wyobrazić sobie, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale środków finansowych w gminie, w której Pan/i mieszka. Które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Promocja obszaru	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Oferta kulturalna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura sportowa	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Drogi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Szkolenia i warsztaty dla mieszkańców	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Działalność organizacji pozarządowych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Tworzenie nowych miejsc pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Opieka nad osobami starszymi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Wsparcie dla istniejących firm	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Dofinansowanie dla osób planujących założyć firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

3. Czy słyszał Pan/i o Lokalnej Grupie Działania? Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- . Tak Proszę przejść do pytania nr 4.
- a. Nie Proszę przejść do pytania nr 5.

4. W jaki sposób docierały do Pana/i informacje dotyczące Lokalnej Grupy Działania. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

5. Czy korzystał/a Pan/i z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD działające na terenie gminy, w której Pan/i mieszka? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czy korzystał/a Pan/i z infrastruktury, której powstanie bądź modernizacja były dofinansowane ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniach organizowanych w ramach projektów dofinansowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w spotkaniach organizowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy uczestniczył/a Pan/i w imprezach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

6. Proszę wskazać, w którym przedziale wiekowym się Pan/i mieści. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- . 18-25 lat
- a. 26-35 lat
- b. 36-45 lat
- c. 46-55 lat
- d. 56-65 lat
- e. 66 lat lub więcej

7. Proszę podać swoją płeć. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- . Kobieta
- a. Mężczyzna
- b. Wolę nie podawać.

Ankieta dla beneficjentów

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety nie powinno zająć więcej niż 10 minut.

Ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która jest lub była realizatorem projektu wspartego przez Lokalną Grupę Działania (np. polegającego na założeniu działalności gospodarczej). W przypadku, gdy beneficjentami wsparcia był podmiot (Urząd Gminy, Ośrodek Kultury, Organizacja Pozarządowa, OSP, KGW), ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która w ramach danego podmiotu była bezpośrednio zaangażowana w realizację dofinansowanego projektu.

Z góry dziękujemy za pomoc!

W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”? (proszę zaznaczyć 1 odpowiedź)

- . Zdecydowanie zgadzam się
- a. Raczej zgadzam się
- b. Trudno powiedzieć
- c. Raczej nie zgadzam się
- d. Zdecydowanie nie zgadzam się

W jaki sposób docierały do Pana/i informacje o naborze wniosków w Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem/am w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Dlaczego zdecydował/a się Pan/i (lub podmiot reprezentowany przez Pana/ią) na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje główny powód złożenia wniosku do LGD.

- . Było to jedyne dostępne źródło finansowania mojego projektu
- a. Nie otrzymałem/am dofinansowania z innych środków/innego programu
- b. Chciałem/am skorzystać z nadarzającej się okazji otrzymania środków
- c. Zostałem/am zachęcony/a do złożenia wniosku przez LGD
- d. Na moją decyzję wpłynęła możliwość skorzystania z doradztwa w biurze LGD

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie składania wniosku? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Wsparcie polegające na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla mojego projektu	Tak	Nie
Wsparcie w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania	Tak	Nie
Wsparcie polegające na wskazaniu prawidłowych wzorów wniosków i instrukcji do nich	Tak	Nie
Wsparcie w zakresie ustalenia koncepcji projektu aby spełniał kryteria wynikające z LSR	Tak	Nie
Porady w zakresie wypełniania dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku	Tak	Nie
Wyjaśnienie szczegółowych zasad oceny wniosków	Tak	Nie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie realizacji projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie rozliczenia projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy obecnie pozostaje Pan/i w kontakcie z LGD? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Uczestniczę w spotkaniach organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się telefonicznie z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytam komunikaty na stronie internetowej LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Mam osobisty kontakt z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się w inny sposób	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Nie mam z LGD żadnego kontaktu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź.

- . Tak
- a. Trudno powiedzieć
- b. Nie

Kto był głównym odbiorcą efektów Pani/a projektu/ projektów? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje Pana/i projekt.

- . Ja i moja rodzina
- a. Moja organizacja
- b. Ogół mieszkańców gminy/ obszaru LGD
- c. Turyści
- d. Przedsiębiorstwa
- e. Inne

Proszę ocenić poniższe stwierdzenia dotyczące składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Procedury wyboru wniosków o dofinansowanie w LGD były dla mnie czytelne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków były dla mnie jednoznaczne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych projektów	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Jeśli będzie to możliwe, w przyszłości chciałbym/łabym ponownie skorzystać ze wsparcia LGD	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy na etapie przygotowania, realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty?

- . Tak Proszę odpowiedzieć na następane pytanie.

a. Nie ☒ **Dziękujemy za wypełnienie ankiety!**

Jakie to były problemy? Na pytanie odpowiadają tylko osoby, które w poprzednim pytaniu wybrały odpowiedź „Tak”. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Problemy bezpośrednio związane z przedmiotem projektu (np. problemy wynikające z branży w której działa przedsiębiorca, odbiorcami działań NGO lub uzgodnieniami dotyczącymi przebiegu tras rowerowych w projekcie gminnym)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy finansowe (np. z wypłatą dofinansowania, kredytem na realizację zadania, zmiennością cen w czasie realizacji zadania względem wpisanych we wniosku)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy formalno-prawne	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy personalne (np. z pracownikami, członkami/ partnerami itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy z terminową realizacją harmonogramu (opóźnienia itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Trudność w dostępie do informacji na temat składania, realizacji lub rozliczenia projektu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy wynikające z wprowadzenia w Polsce stanu pandemii	Tak	Trudno powiedzieć	Nie